

Werkgroep Behoud de Peel

Jaarverslag 2003

25 jaar strijdvaardig

Organisatie

Werkgroep Behoud de Peel (WBdP) werd in 1978 opgericht en is vanaf 1983 een stichting. Het bestuur van WBdP bestaat uit 13 leden. Daarvan is Wim van Opbergen uit Deurne voorzitter, Erik Theunissen uit Asten secretaris en Harrie van den Berg uit Meijel penningmeester. Naast deze 13 bestuurleden zijn er nog anderen binnen de Werkgroep actief. Verder krijgt de Werkgroep steun van diverse informanten over ontwikkelingen in ons grote werkgebied en van specialisten op wetenschappelijk en juridisch gebied. En niet te vergeten de onmisbare vrijwilligers die in de herfst en winter deelnemen aan de tweewekelijkse werkdagen in de Peel.

Piet Blankers nam in juni 2003 afscheid als secretaris. Na jarenlang ook op allerlei ander terrein binnen de Werkgroep zeer actief geweest te zijn (naast zijn normale werk als leraar en decaan), zet hij nu zijn activiteiten op een lager pitje, maar blijft gelukkig wel nog lid.

WBdP heeft een kantoor, gevestigd in het "Hofke van Marijke", Rembrandt van Rijnstraat 5, te Deurne. Het postadres is Postbus 139, 5750 AC te Deurne. Het telefoonnummer van de Werkgroep is 0493-354411, het faxnummer 0493-354435. We zijn ook per e-mail bereikbaar: WBdP@hetnet.nl

Werkgroep Behoud de Peel is aangesloten bij de Brabantse en Limburgse Milieufederaties en werkt verder samen met vele andere natuur- en milieuorganisaties zoals Stichting Natuur en Milieu, Staatsbosbeheer, Limburgs Landschap, Brabants Landschap, IVN, Natuurmonumenten en Vogelbescherming.

Daarnaast zijn er veel formele en informele contacten met de verschillende overheden: ministeries, de provincies Brabant en Limburg, de tien Peelgemeenten en twee waterschappen. We hebben zitting in de Landinrichtingscommissie Peelvenen en subcommissies daarvan. We nemen deel aan de Reconstructiecommissie de Peel en enkele plaatselijke klankbordgroepen daarvan.

Financiën

In 2003 heeft één financiële meevaller niet opgewogen tegen de tegenvallers. Om precies te zijn: wij sloten het jaar af met een tekort van 9637 Euro. De meevaller bestond uit het feit dat onze donateurs in ons jubileumjaar extra vrijgevig waren. De giften gingen met 3000 Euro omhoog tot totaal 14.000 Euro. De tegenvallers bestonden uit een naheffing van loonbelasting en de terugvordering van aanvullende kosten. WBdP verschaft aan drie mensen werk via de zogenaamde ID-regeling, de voormalige Melkert-banen. In principe worden de salariskosten en de aanvullende kosten door de overheid betaald. Helaas schoten we daar door een samenloop van omstandigheden over het jaar 2003 een aanzienlijk bedrag bij in.

Voor de komende jaren ziet het er nog ernstiger uit. De financiering van de ID-banen is voor rekening van de gemeenten gekomen, maar die krijgen van Den Haag niet voldoende geld om alle ID-banen in stand te houden. De gemeenten hebben ervoor gekozen om het beperkte budget zoveel mogelijk in te zetten om mensen aan reguliere banen te helpen. Daarom moet er bezuinigd worden op de bestaande ID-banen. In 2004 zal WBdP minstens 10 % van de loonkosten zelf op moeten brengen, in 2005 wordt dat 20 % en in 2006 30 %. Het is nog onzeker wat er na 2006 gaat gebeuren. Onze eigen bijdrage zal in elk geval niet lager worden. Bovendien is er vanaf 2002 geen belastingafdrachtvermindering meer. Op onze begroting voor 2004 komen wij 7000 Euro tekort.

Financiële steun gevraagd!

25 jaar dus al strijdt WBdP voor de natuur- (en cultuur) belangen van de Peelnatuur. Jarenlang actie tegen vervenningen, ontginningen, ammoniakuitstoot, ontwatering, beregening, kassen, jacht en andere bedreigingen. Maar ook jarenlang actief beheerswerk in de Peel, jarenlang actie voor nieuwe natuur, voor hydrologische bufferzones, voor bescherming van fourageergebieden van ganzen, Kraanvogels en weidevogels, voor een goede recreatieve zoning, etc., etc. Dit werk blijft de komende jaren hard nodig. Voor de veiligstelling van de natuur is het aankopen ervan niet voldoende. De bescherming tegen de bedreigingen van buitenaf, de strijd voor een beter milieu, is evenzeer onmisbaar. Vanwege de hierboven geschetste bezuiniging op de ID-banen heeft WBdP extra giften en subsidies nodig om dit werk in dezelfde mate te kunnen blijven voortzetten.

Wij hopen daarom dat onze donateurs ons trouw zullen blijven en misschien wat extra zullen steunen.

Ons gironummer is 5356520 ten name van Werkgroep Behoud de Peel te Meijel.

Giften aan WBdP worden erkend als giften voor een goed doel en zijn daarom aftrekbaar voor de belasting.

Zelf zullen we hard ons best doen om projectsubsidies te verkrijgen.

De Peel moet natter, maar laat WBdP niet verzuipen.

Inhoud

- 25 jaar strijdvaardig...2
- Jubileumdag WBdP: werken en genieten...3
- Werkgroep Behoud de Peel bestaat 25 jaar!...4
- Landinrichting Peelvenen...6
- Deel Mariapeel drooggelegd!...7
- Actie tegen illegale beregening rond de Peel...8
- Wateraanvoer Grote Peel...9
- Habitatrichtlijn-gebieden...10
- Lekkend Deurnes Kanaal...11
- Windmolens?...11
- Illegaal gebruik...11
- Recreatie: mede- of tegenstander?...12
- Fietsen...13
- Crossen...13
- Dorpsgezicht...13
- Ammoniak: nog steeds veel te veel uitstoot...14
- Oneigenlijk gebruik...15
- Reconstructieplannen...16
- Ongekende vogelpracht in De Banen...19
- Peelwerk...20
- Voorlichting...20
- Hoop voor het Veenhooibeestje?...21
- Ruimtelijk beleid in de Peelgemeenten...22

Jubileumdag WBdP: werken en genieten

Op zaterdag 20 september vierde Werkgroep Behoud de Peel haar 25-jarig bestaan. Via oproepen in dag- en weekbladen en het al jaren bestaande circuit van "Peelwerkers" waren ruim vijftig vrijwilligers naar het Biologisch Station van SBB gekomen, om van daar uit naar een stukje Mariapeel te gaan.

Onder hen waren vele oudgedienden. Mensen die in de afgelopen 25 jaar onder onze begeleiding al op menig plekje in de Deurnese of Mariapeel geweest zijn. Zij bouwden de vele dammetjes om het water in het gebied te houden en zaagden en kaptten om het weidse gezicht van het hoogveen gebied te herstellen. Voor deze dag was zelfs een tweeling, wiens vader een uitnodiging had gekregen, uit Rotterdam overgekomen om de helpende hand te bieden.

Bij schitterend weer werd door jong en oud zo'n drie hectare Peelnatuur ontdaan van berken-opschot. Na ruim drie en een half uur zagen en knippen werd het bijtje erbij neergelegd.

Een goed verzorgde lunch stond voor iedere deelnemer klaar. Deze werd ons aangeboden door Staatsbosbeheer. Onder het genot van soep, broodjes, salades en een borreltje werd menig woord gewisseld. Herinneringen werden opgehaald, nieuwe contacten werden gelegd.

Hens en Chris Bartels hadden het archief van de werkgroep doorgespiet. Zij presenterden een fraaie Powerpoint-presentatie over het wel en wee van de afgelopen jaren. Daarin kwamen het ontstaan van de voorlopers van WBdP, het vrijwilligerswerk, de broodnodige actie tegen verzuring en ontwatering en de controle op de vergunningverlening door de 10 Peelgemeenten aan de orde. Ook de toekomstplannen van de werkgroep werden ontvouwd.

Burgemeester Daandels van de gemeente Deurne, Jonkheer de Beaufort van SBB, vertegenwoordigers van de provincies Limburg en Brabant, van de gemeenten, de Milieufederaties en het IVN gaven acte de presence.

Hierna gaf Peter Aarts uit Deurne, zanger van Brabantse liedjes, op het gras achter het biologisch station een voorstelling. Samen met zijn gitarist bracht hij een vijftal gevoelige liedjes over de Peel en de streek. Dit werd zeer gewaardeerd door het publiek.

foto W. Cruysberg, Staatsbosbeheer

Tot slot vertoonde Wim van Opbergen een reeks dia's over het beheerswerk, waar de Werkgroep vanaf 1980 mee bezig is: hoe in handkracht de dammen (vele tientallen) in de afwateringsslootjes werden gebouwd en ook het machinale afdammen van de wijken. Het met grote vasthoudendheid omzagen, kappen, knippen en zelfs uittrekken van berkenbomen, waardoor over honderden hectares het open veenlandschap behouden bleef. Vele reünisten herkenden zichzelf, hun vrienden van weleer en het zware maar dankbare werk. Ook resultaten van het beheerswerk kwamen in de serie aan bod: stijgende waterstand en zich weer ontwikkelende veenplanten.

Mede door het fraaie herfstweer, de grote opkomst en de medewerking van vele vrijwilligers is deze dag voor de werkgroep een onvergetelijke geworden.

Gratis CD-ROM

Dank zij een subsidie van de Milieufederatie Limburg kunnen wij onze donateurs verblijden met een CD-ROM van de Powerpoint-presentatie over onze historie, de diareeks van het Peelwerk en een foto-impressie van de jubileumwerkdag. Zet daartoe op de acceptgirokaart "CD-ROM" en wij zorgen voor gratis toezending.

Werkgroep Behoud de Peel bestaat 25 jaar!

Terugblik:

Tot eind jaren zeventig werd er nog machinaal turf gestoken in de Deurnese Peel. De mensen van het eerste uur van Werkgroep Behoud de Peel (WBdP) en de voorlopers daarvan hebben er voor gezorgd dat de commerciële turfwinning werd gestopt en dat de Deurnese Peel in 1979 door het Rijk werd aangewezen als beschermd natuurmonument. De toenmalige eigenaar, de gemeente Deurne, gaf vervolgens het beheer van dit inmiddels onrendabele bezit graag uit handen. WBdP ontwikkelde een beheersvisie: vernatten, versralen en open houden/maken, zodat de hoogveenmoerasnatuur zich kan herstellen. Een groep van vrijwilligers werd op de been gebracht om dammen te bouwen teneinde het regenwater vast te houden en veel, heel veel berken te kappen om het open landschap in stand te houden.

Beheer in de Peel zelf bleek echter niet voldoende. WBdP ontwikkelde zich in de jaren tachtig ook tot actiegroep die de bedreigingen van buitenaf te lijf ging. WBdP werd berucht onder de intensieve veehouders in het werkgebied, dat inmiddels uit drie Brabantse (Asten, Bakel en Deurne) en zeven Limburgse (Helden, Heythuysen, Horst, Meijel, Sevenum, Nederweert en Venray) gemeenten bestond. Nog meer ammoniakuitstoot werd bestreden met wettige middelen. WBdP bedacht een moderne schandpaal voor gemeenten: de "smeerlappen-top-tien". Bovenaan prijkte de gemeente die in een jaar de meeste aangevochten vergunningen had afgegeven. Het hielp, want gemeenten gingen zich, ook zonder tussenkomst van WBdP, beter aan eigen beleid en wettelijke regels houden. Het juridische vernuft en de beleidsmatige en politieke lobby van de Werkgroep werd niet alleen aangewend om de uitstoot van ammoniak uit stallen te verminderen. Ook streekplannen, bestemmingsplannen, berekening en drainage konden rekenen op kritische belangstelling.

De laatste tien jaar heeft WBdP zich meer en meer gericht op het realiseren van natuurontwikkeling. WBdP ontwikkelde het plan de "Verheven Peel", bedoeld om van de Deurnese- en Mariapeel en omgeving één groot natuurgebied te maken. WBdP zag in dat je zoiets niet alleen voor elkaar krijgt en ging de dialoog aan met de boeren. Het wantrouwen verminderde; partijen zagen ook gemeenschappelijke doelen. Om die te bereiken werd zelfs de samenwerking geformaliseerd in Stich-

ting "Peel-land", die met overheidssubsidie projecten uitvoerde, wat o.a. leidde tot het aankopen van 3 glastuinbouwbedrijven tussen de Deurnese- en Mariapeel. Die samenwerking maakte het oprichten van een Streekcommissie, later gepromoveerd tot wettelijke Landinrichtingscommissie Peelvenen, een stuk gemakkelijker. De landinrichtingscommissie, waarin ook WBdP vertegenwoordigd is, heeft dit jaar een inrichtingsplan Peelvenen ter visie gelegd, waarin de glastuinbouw en rundveehouderij tussen Deurnese- en Mariapeel is verdwenen om plaats te maken voor natuurontwikkeling, waarbij rekening gehouden wordt met de belangen van cultuurhistorie, recreatie, landbouw en bewoners.

En toekomst:

Het ontwerp landinrichtingsplan Peelvenen moet nog officieel worden vastgesteld. Bovendien is het een plan op hoofdlijnen. De uitvoering is opgedeeld in kleinere projecten. Er is dus nog veel werk aan de winkel dat wellicht versnipperd over de komende jaren zal plaats vinden. Natuur en milieu is nu eenmaal een ideëel belang dat het vaak aflegt tegen economische belangen als landbouw en recreatie. WBdP werpt zich daarom op als waakhond en zal ervoor zorgen dat de plannen evenwichtig en duurzaam worden uitgevoerd.

Er is nog meer dan de Verheven Peel. Ook de Groote Peel, Sarsven en de Banen en andere Peelrestanten worden bedreigd door verdroging, overbemesting door ammoniak uit de lucht, aantasting van het open landschap er omheen, en soms door recreatie. Ook plannen en projecten uit de Reconstructie in Brabant en Limburg verdienen onze aandacht.

WBdP heeft na 25 jaar veel bereikt, maar ook nog genoeg werk te doen!

Eeuwenlang werd in de Peel turf gegraven in handkracht. In de loop van de 19e eeuw werd dit werk op veel grotere schaal aangepakt en na 1950 werden de resterende veenlagen met machines afgegraven.

Toen deze turfwinning eindelijk werd gestopt, was er als gevolg van dit graafwerk en de ervoor noodzakelijke ontwateringen weinig meer over van het markante hoogveenengebied. Om de resterende terreinen weer in hun oude glorie te herstellen moeten ze beschermd worden tegen schadelijke invloeden uit de omgeving, zoals waterstandsaling en ammoniakneerslag. Als dat lukt, krijgt de oorspronkelijke hoogveenvegetatie weer de overhand.

Landinrichting Peelvenen

Het plan

De landinrichtingscommissie Peelvenen is het op 17 december 2002 in principe eens geworden over een VOP/MER (voorontwerpplan en milieueffectrapport) voor de noordelijke Peelvenen, of zoals wij het noemen de "Verheven Peel".

De ambtenaren van DLG (dienst landelijk gebied) hebben het VOP/MER verder afgerond en voorgelegd aan de Centrale Commissie MER in Utrecht. Deze commissie heeft de aanwijzing gegeven dat er naast de drie alternatieven (natuur, cultuur en het voorkeursalternatief van de landinrichtingscommissie Peelvenen) ook nog een MMA (meest milieuvriendelijk alternatief) toegevoegd moest worden.

In het najaar van 2003 kon het bijgestelde VOP/MER aan de belanghebbenden in de streek worden gepresenteerd op voorlichtingsbijeenkomsten en via de website www.peelvenen.nl. De inspraakmogelijkheid liep tot en met 31 januari 2004.

De uitvoering

De kern van het plan, het aan elkaar verbinden van de Mariapeel en Deurnese Peel, kan pas uitgevoerd worden als de landbouwgronden aan de tussenliggende Soemeersingel door de overheid zijn aangekocht. In de zomer kwam het bericht naar buiten dat er in principe een overeenkomst was tussen de overheid en de maatschappij Amev/Fortis over de verkoop van 160 hectare pachtgrond, die de maatschappij langs de Soemeersingel bezit. WBdP wacht met spanning het resultaat van al deze onderhandelingen af.

Ondanks het feit dat het plan (VOP/MER) nog niet definitief is goedgekeurd, is de landinrichtingscommissie toch alvast begonnen met onderdelen die ieders instemming hebben, de zogenaamde UBV's (uitvoering bij voorrang). Eén daarvan is de inrichting van het Limburgse deel van Het Molentje, een stuk van ca. 20 hectare voormalige landbouwgrond, dat mede door toedoen van onze Werkgroep al in bezit is gekomen van de Dienst Landelijk Gebied. Dit "Molentje-Zuid" zal worden ingericht als een basisbiotop voor amfibieën en reptielen, terwijl er ook 4 à 5 hectare bos en struikgewas zal worden aangeplant. Het Molentje sluit daarmee aan op de natuurterreinen het Zinkske en de Scherliet. Ook ontstaat er een verbinding naar de natuurlijk beheerde open weilanden van het Brabantse Molentje en het natuurreserveaat de Heitrakse Peel. Voordat er echter gegraven kon worden in het Molentje-Zuid

om een waterpartij aan te leggen, zijn er in de zomer eerst circa honderd bommen en granaten tot ontploffing gebracht, die in de grond waren blijven liggen sinds de hevige gevechten tijdens de tweede wereldoorlog.

Een ander voorbeeld van een UBV is het uitvoeren van een experiment met ondiepe (50 à 60 cm) drainage in het landbouwgebied ten Oosten van de Mariapeel. De boeren daar zijn in meerderheid bereid om de grondwaterstand onder hun eigen percelen te verhogen. Dat is goed voor hun eigen bedrijfsvoering (minder beregenen in de zomer) en goed voor de Mariapeel. De boeren willen echter geen extra risico (vernatting, die bedrijfsschade oplevert) en het experiment moet uitwijzen of dit risico met ondiepe drainage vermeden kan worden. WBdP heeft zich altijd gekeerd tegen diepe drainage rond de Peel, omdat dit verdere verdroging van de natuur in de hand werkt. WBdP heeft zich echter niet verzet tegen bovengenoemd experiment, omdat het wellicht meewerkt om toch nog eens een Gebiedsakkoord met de boeren te kunnen sluiten over de waterhuishouding rond de Mariapeel.

Inspraak van WBdP op het VOP/MER

De titel van het landinrichtingsplan luidt: "Het onverenigbare verenigd". Dit duidt erop dat de landinrichtingscommissie uiteindelijk de tegenstrijdige belangen van natuur, landbouw en cultuurhistorie heeft kunnen overbruggen, maar niet zonder moeite. De natuur- en milieugeleding in de landinrichtingscommissie telt 4 van de 16 zetels. Het spreekt dus voor zich dat niet alle wensen van Werkgroep Behoud de Peel zijn gehonoreerd. Desondanks heeft WBdP waardering voor het behaalde resultaat. Dat neemt niet weg dat de Werkgroep haar mening heeft gegeven in de officiële inspraak.

Allereerst stelt WBdP dat uit het VOP onvoldoende blijkt dat het hoofddoel van de landinrichting Peelvenen het ontwikkelen van nieuwe natuur is. Dit hoofddoel is reeds in 1992 door de regering vastgelegd in het Structuurschema Groene Ruimte.

Naast grondverwerving is het opzetten van de grondwaterstand het belangrijkste middel om hoogveen(achtige) natuur te laten ontstaan in en tussen de Mariapeel en de Deurnese Peel. Om de natuurontwikkeling en de vernatting optimaal te laten plaats vinden moet "water als ordenend principe" worden gehanteerd (de juiste teelt op de juiste plek). WBdP is van mening dat dit onvoldoende is doorgevoerd. Volgens de

hydrologische onderzoeken is vernatting van de nieuwe natuur onvoldoende om het natuurdoel in de Peel te kunnen halen. Ook vernatting van de landbouwgronden binnen de zogenoemde hydrologische beïnvloedingszone is nodig. Projecten daartoe, die in het algemeen zowel voor de waterhuishouding van de natuur als van de landbouw gunstig zijn, worden binnen het landinrichtingsplan slechts op vrijwillige basis uitgevoerd. WBdP is van mening dat hier kansen blijven liggen.

Het landinrichtingsplan is een dure zaak. Er worden tientallen miljoenen Euro's uitgegeven voor het uitkopen van tien glastuinbouwbedrijven en vier melkrundveebedrijven en er wordt in de orde van 40 miljoen Euro aan de herinrichting van het gebied besteed. Bij de aanwijzing van de EHS zijn echter de huizen en erven van de burgers buiten schot gebleven. In het Middengebied moet ten behoeve van de bebouwing een lager waterpeil aangehouden worden d.m.v. bemaling, sloten en drainages (of optioneel damwanden). Deze maatregelen trekken uiteraard water uit het aangrenzende natuurgebied weg en zijn bovendien kostbaar. WBdP heeft respect voor de belangen van de burgers in het Middengebied, maar vindt nog steeds dat het logischer is om ook de huizen en erven van de burgers -op vrijwillige basis- aan te kopen. Het natuurrendement van de zeer grote investeringen in Peelvenen zou daarmee enorm verhoogd worden. De aankoop is overigens niet alleen voor het waterpeil van belang, maar ook voor het kunnen bereiken van een zoveel mogelijk aaneengesloten natuurgebied, met zo weinig mogelijk rustverstoring.

Tenslotte uit WBdP in haar inspraakreactie bezorgdheid over de ontwikkeling van de recreatie. Er bestaan reeds fantastische fietsmogelijkheden rond en tussen de Mariapeel en de Deurnese Peel. Fietsen in de Mariapeel moet ontmoedigd worden en in de Deurnese Peel niet ontwikkeld worden.

Discussie over recreatie

Het onderwerp recreatie heeft ook in de landinrichtingscommissie tot wonderlijke discussies geleid. Aanleiding vormde de kaart van het voorkeursalternatief, die in het najaar van 2003 is verspreid ter gelegenheid van de inspraak op het VOP/MER. Op deze kaart staat een nieuw fietspad geprojecteerd vanuit Griendtsveen dwars door de Deurnese Peel naar een nieuwe fietsbrug over het Deurnese Kanaal. WBdP heeft de projectleider van de landinrichting erop attent gemaakt dat de

Deel Mariapeel drooggelegd!

fietsvoorzieningen op de kaart niet in overeenstemming zijn met de tekst van het plan, waarover de landinrichtingscommissie -na ellenlange discussie- het woord voor woord eens was geworden:

“Vanwege vernatting zal er wandelgelegenheid verloren gaan over de verlengde Eikenlaan en rond de Bajonetbocht. Ter vervanging wordt er vanuit Griendtsveen, omgeving Halte, door SBB in nauwe samenwerking met de desbetreffende gemeenten, een cultuur-natuur-wandelroute ontwikkeld. Vanuit het ontginningsdorp leidt de route naar een nieuwe aan te leggen voetgangersbruggetje over het Deurnsche Kanaal; vandaaruit wordt een wandeling geprojecteerd in het natuurgebied tussen het Deurnsch Kanaal en het Leegveld.”

Onze vertegenwoordiger in de landinrichtingscommissie vroeg correctie van de kaart. De vertegenwoordiger van de gemeente Deurne in de landinrichtingscommissie had hier moeite mee, want hij stelde dat er inmiddels tussen SBB en de gemeente Deurne was overeengekomen dat er toch een fietspad en een fietsbrug zou komen. Het regio- en districtshoofd van staatsbosbeheer konden zo'n overeenkomst echter niet bevestigen. Na enig spuurwerk werd het besprekingsverslag van de het bezoek van burgemeester en wethouder van Deurne aan Staatsbosbeheer op 1 mei 2002 te Roermond boven tafel gehaald en toegezonden aan alle leden van de landinrichtingscommissie. In dit verslag staat slechts dat staatsbosbeheer en ambtenaren van de gemeente Deurne recreatieve mogelijkheden op kaart zullen zetten, waarna de kaart aan andere belanghebbenden wordt voorgelegd.

De zogenaamde overeenkomst tussen Staatsbosbeheer en Deurne kan dus noch feitelijk noch principieel een belemmering vormen om de afspraken, die in de landinrichting over recreatie zijn gemaakt, ook op een landinrichtingskaart weer te geven. Uiteindelijk heeft de landinrichtingscommissie besloten de recreatie-kaart te corrigeren. De verbeterde versie wordt uitgebracht samen met het ter inzage leggen van het ontwerp landinrichtingsplan in de loop van 2004. Voorzitter Huys besloot deze moeizame discussie met de ondermijnende opmerking dat hij de eerste zou zijn die over het wandelbruggetje zou fietsen zodra het gereed was en dat hij leden van WBdP zou uitnodigen hetzelfde te doen!

In februari 2003 kwam er bij de landinrichtingscommissie een verzoek binnen 7000 Euro mee te betalen aan een proef van het Waterschap Peel en Maas. De proef draagt de naam “relatie Mariapeel-Middengebied” en heeft de bedoeling om na te gaan of er een relatie bestaat tussen het oppervlaktewaterpeil van de Mariapeel en de grondwaterstand bij een drietal woonhuizen aan de Soe-meersingel en Koolweg. Deze bewoners klagen al enkele jaren dat zij last hebben van toegenomen vochtigheid van hun huis en tuin. Zij zijn ervan overtuigd dat het te maken heeft met de verhoging van de waterstand in de Mariapeel, die in het kader van het zogenaamde Regiwa-project in 1998 is uitgevoerd. Ze vrezen dat de nog uit te voeren maatregelen van de landinrichting de zaak nog zullen verslechteren.

Om te bewijzen dat de vochtoverlast niets met de vernatting van de Mariapeel te maken heeft, bedacht het waterschap de volgende proef: het doorsteken van de kade van compartiment 3 van de Mariapeel (het vernatte gebied op de kortste afstand van de huizen), zodat het waterpeil snel circa een halve meter daalt en kijken wat er gebeurt in de geplaatste grondwaterbuizen bij de huizen. Daarna de kade weer repareren en kijken of de grondwaterbuizen bij de huizen reageren op de weer stijgende waterstand.

Het waterschap stelde dat er voor de proef geen vergunning volgens de Natuurbeschermingswet vereist was, omdat het beheersmaatregelen waren. Dat is natuurlijk onzin: beheersmaatregelen worden gedaan ten gunste van de natuur; daar heeft deze proef absoluut niets mee te maken.

Het zo fors verlagen van de waterstand -ook al is het tijdelijk- van een gebied wat stabiel nat moet zijn betekent natuurlijk nogal wat. Verder kun je bijvoorbeeld denken aan vogels die in het voorjaar nesten gaan bouwen in het drooggevallen deel van de Mariapeel en die vervolgens verrast worden door het daarna weer snel wassende water.

Omdat de proef perse in het voorjaar van 2003 uitgevoerd moest worden, omdat er inmiddels al budget voor was (ook van de landinrichtingscommissie), maar vooral om de verontruste burger niet tegen ons in het harnas te jagen, hebben we bij uitzondering afgezien van het eisen van een Natuurbeschermingsvergunning. Wel schreef WBdP aan het dagelijks bestuur van het Waterschap

Peel en Maas een pittige brief, waarin wij vroegen om in voorkomende gevallen wel zo'n vergunning te vragen. Bovendien hebben wij kritiek geleverd op de proefopzet omdat er gelijktijdig een ander experiment liep: rondom de betreffende huizen was net van tevoren al drainage aangelegd en waren enkele ontwateringsslootjes gegraven. Uit onderzoek was namelijk gebleken dat de te natte situatie niet aan de omgeving te wijten was, maar aan de gebrekkige of slecht onderhouden ontwatering ter plekke. Deze drainage bleek al snel goed te werken.

Bezien vanuit de landinrichting heeft de proef ons inziens bovendien weinig nut. De waterstandsverhoging die in de Mariapeel uitgevoerd is, heeft namelijk niets met de landinrichting te maken. De nog uit te voeren landinrichtingsmaatregelen gebeuren aan de andere kant van de huizen, in de te verwerven landbouwgronden ten oosten van de Deurnese Peel, op Brabants gebied. Het al of niet bestaan van een relatie tussen de natte huizen en de vernatting in de Mariapeel hoeft met die toekomstige werkzaamheden niets te maken te hebben. Bovendien is er in het landinrichtingsplan met allerlei maatregelen in voorzien dat de huizen geen natschade zullen ondervinden.

De proef is inmiddels wel uitgevoerd, maar heeft nog steeds niet tot conclusies geleid. 2003 werd namelijk zo'n uitzonderlijk droog jaar dat het compartiment nog steeds niet opnieuw vol is gelopen (de jojo ging wel naar beneden, maar kwam niet meer omhoog). De kostbare watervoorraad die het natuurgebied in het droge jaar zo goed had kunnen gebruiken, was opgeofferd. Bovendien was behalve in compartiment 3 ook de waterstand in het ten noorden daarvan gelegen compartiment 2 verlaagd, omdat het water anders niet weg kon lopen.

Het waterschap heeft ons toegezegd voortaan wel serieus te bekijken of er een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet aangevraagd moet worden.

Actie tegen illegale beregening rond de Peel

Uit onderzoeken blijkt dat beregeningen uit grondwater in een zone van ongeveer 2 km rond de Peel tot verdere verdroging van het natuurgebied leiden. In droge jaren daalt daardoor de waterstand onder de Peel flink. Juist als de kwetsbare Peelnatuur het toch al moeilijk heeft, zakt daardoor het water in de Peel nog sneller weg. Veel groter gevolg van de beregeningen is misschien nog wel dat mede daardoor een veel diepere ontwatering mogelijk gemaakt wordt. Met diepe sloten wordt 's winters het water snel afgevoerd. Wanneer 's zomers als gevolg daarvan al snel vochttekort optreedt, kan men dat immers toch met beregening weer compenseren. Bijna elke teelt wordt overal mogelijk.

In de jaren negentig heeft WBdP al geageerd tegen beregeningen. De Raad van State oordeelde toen dat een Natuurbeschermingswetvergunning vereist is, niet alleen voor gebruik, maar ook voor bezit of aanleg van een beregeningsput. Toch ging de overheid niet in op ons verzoek om de boeren in een zone rond de Peelnatuurmonumenten daarop aan te spreken.

De laatste jaren heeft de Werkgroep gehoopt dat de vernatting van de landbouwgronden rondom de Peel in goed overleg met overheid en landbouwers vorm kon krijgen. De Agrarische Belangengroep Mariapeel (ABM) liet onderzoek doen naar vernattingsmogelijkheden met behulp van stuwtjes. Daaruit bleek dat de waterstanden in de landbouwgronden rond de Mariapeel zonder schade voor de boer 's zomers gemiddeld zo'n halve meter hoger kunnen.

De vernatting zou via het "Gebiedsakkoord Mariapeel" geregeld worden. WBdP stopte haar juridische procedures. De

plannen waren terughoudend, vooral om natschade voor de boer te vermijden. Toch zou hiermee de waterstand in de Mariapeel volgens onderzoek 's zomers met zo'n 11 cm stijgen. Probleem was wel dat er extra Maaswater voor nodig zou zijn, waarvan het maar zeer de vraag is of dat ook beschikbaar is.

De Werkgroep ging akkoord met het voorgestelde convenant. De ABM echter niet. Zij wilde de vrijheid behouden om bij omschakeling naar een ander gewas de waterstand weer te verlagen. Dit uitgangspunt ("peil volgt teelt") is voor de Werkgroep niet acceptabel. De situatie kan dan immers weer ongehinderd verslechteren.

Ook het Landinrichtingsplan Peelvenen en de Reconstructieplannen besteden aandacht aan deze problematiek, maar de vernatting van de landbouwgronden gebeurt daar alleen op basis van vrijwilligheid. Verder lopen er in beide provincies nog projecten waarmee de boeren worden gestimuleerd om stuwtjes te plaatsen in hun sloten. In ieder geval in Limburg bleek de deelname daaraan gering te zijn. Verder is het vrijwillig en is het niet zeker wat er gebeurt als men wil overstappen op een gewas wat een lagere waterstand vraagt. Ook gaan de stuwen in het algemeen te laat omhoog om veel effect te kunnen hebben. Het gebeurt voornamelijk in de zomer en dan regent het meestal te weinig om het hoger ingestelde stuwpeil te kunnen bereiken.

De Werkgroep oordeelt dat zó nooit aan de eisen van de Natuurbeschermingswet en de Europese Habitatrichtlijn voldaan kan worden en is opnieuw over gegaan tot actie. WBdP zal elke beregening binnen de beïnvloedingszones waarvoor geen vergun-

ning volgens de Natuurbeschermingswet (Nb-wet) is verleend aan de overheid melden, met het verzoek handhavend op te treden. Zonder zo'n vergunning is een voor het natuurmonument schadelijke activiteit immers verboden. Alleen wanneer maatregelen worden getroffen die het effect van het beregenen afdoende tegengaan zal WBdP zich niet verzetten tegen vergunningverlening voor bestaande putten. Daarvoor zal het nodig zijn dat er echt werk gemaakt wordt van waterconservering: hogere slootpeilen (niet alleen 's zomers), kavelruil, andere gewaskeuzes, aankopen lagere gronden, natschadevergoeding, etc. Als dat goed gebeurt neemt de noodzaak tot beregening ook sterk af.

Limburg

We zijn met onze actie in Limburg begonnen. Daar moest voor elke beregening vóór 1 januari 2001 een melding of een vergunningsaanvraag worden ingediend i.h.k.v. de Grondwaterwet. Op het bijbehorend kaartmateriaal konden we zien welke putten binnen de hydrologische beïnvloedingszones van de Peel liggen. Voor de beregeningen bleken geen Nb-wetvergunningen te zijn verleend. Dit terwijl nota bene de provincie zelf voor de Nb-wet de handhavende instantie is! Ook staat in het Limburgse streekplan letterlijk dat de Grondwaterwetvergunning pas verleend kan worden indien wordt voldaan aan de voorwaarden voor het verkrijgen van een vergunning in het kader van de Nb-wet.

Inmiddels hebben we aan de provincie Limburg ruim 110 verzoeken tot handhaving verstuurd. Het betreft meer dan 600 putten! En let wel: dit zijn alleen de aantallen binnen de bufferzones. We spraken met de provincie af dat niet direct handhavend opgetreden zou hoeven worden.

Wateraanvoer Groote Peel

Iedereen zou tot 1 november 2004 de tijd krijgen om een Nb-wetvergunning voor de beregening aan te vragen.

Tijdens onze actie kwamen we er achter dat niet alleen een Nb-wetvergunning ontbreekt, maar dat ook de Grondwaterwetvergunningen vaak onterecht verleend zijn. Volgens het provinciale beleid zou er namelijk al sinds 1993 rond de verdroogde natuurgebieden een stand-still- en zelfs herstelbeleid voor beregeningen moeten gelden. Dit staat beschreven in het provinciale waterhuishoudingsplan 1991-1995 en daarna in elk volgend betreffend beleidsstuk. Desondanks verleent de provincie nog steeds Grondwaterwetvergunningen voor nieuwe beregeningsputten, voor grotere pompcapaciteit en zelfs voor extra pompen! En het gaat daarbij zeker niet alleen om kleintjes. Er zitten uitbreidingen bij van meer dan 40 onttrekkingsputten. Ook wordt de te onttrekken hoeveelheid water soms sterk verhoogd, in enkele gevallen (meer dan) verdubbeld.

Een bepaalde groep bedrijven blijkt zeer veel grondwater te onttrekken, waarbij de vraag gesteld kan worden of deze wel in de verdrogingsgebieden rond de Peel thuishoren. WBdP is daarom in Limburg ook tegen nieuwe Grondwaterwetvergunningen bezwaar gaan maken. Twee gevallen zijn daarvan inmiddels behandeld in een zitting bij de Raad van State. De uitslag is nog niet bekend, maar we zijn hoopvol. De Raad leek de manier van vergunningverlening van de provincie niet te waarderen en noemde het een systeem van "u vraagt, wij draaien". In het volgend jaarverslag daarover zeker meer.

Brabant

In Brabant gaan we ook aan de slag. Deze provincie is nog bezig om de beregeningen net als Limburg te inventariseren. De provincie Noord-Brabant hanteert wel het stand-stillbeleid door vanaf eind 1991 geen nieuwe vergunningen volgens Grondwaterwet meer te verlenen voor beregening van grasland en vanaf eind 1998 ook niet meer voor bouwland. Maar ook daar is voor de beregeningen van vóór die data vrijwel nooit de vereiste Nb-wetvergunning rond de Peelnatuurmonumenten verleend.

Verder speelt uiteraard nog het probleem van de beregeningen die helemaal niet gemeld zijn, dus waar ook geen Grondwaterwetvergunning aan verleend is.

Hoewel verdrogingsproblemen wellicht de meest ernstige zijn waar de Peel mee te kampen heeft, heeft de Werkgroep nooit veel heil gezien in een technische oplossing als wateraanvoer. Een dergelijke oplossing maakt de natuur als het ware afhankelijk van een infuus. Dat "infuus" bevat bovendien kalkhoudend Maaswater, een voor de Peelnatuur zeer ongeschikte watersoort. Verder leidt wateraanvoer tot een tegennatuurlijk peilbeheer en de werking ervan is in droge perioden ook nog eens onzeker.

In 2002 kreeg waterschap Peel en Maasvallei een Natuurbeschermingswetvergunning onder voorwaarden om Maaswater aan te voeren naar de omgeving van de Groote Peel. WBdP ging hiertegen in beroep. Van te voren hadden we gelukkig over enkele belangrijke zaken al overeenstemming bereikt. Wateraanvoer naar de nieuwe natuur werd grotendeels geschrapt. Voor enkele plekken aan de zuidkant van het gebied, waar aanvoerwater mogelijkerwijs direct het natuurgebied in zou kunnen lopen, werden aanpassingen afgesproken. Dat gold voor het plaatsen van een extra stuwte, het verzetten van een ander stuwte en het plaatselijk verbreden van een waterloop. We toonden daarbij ook de noodzaak aan van nader onderzoek wat betreft de hoogteligging van het terrein.

Eeuwse Loop

Een groot probleem dat op een dergelijke manier niet kon worden opgelost betreft de Eeuwse loop. Deze waterloop, die de Groote Peel over een lengte van zo'n twee

kilometer van zuid naar noord doorsnijdt, zal na uitvoering van het wateraanvoerplan Maaswater gaan bevatten, dat dan in droge periodes in de Groote Peel kan doordringen. We pleiten er al jaren voor om deze onnatuurlijke waterloop, die vervuult, dreineert en bovendien een barrière vormt voor allerlei dieren, om te leiden.

De Raad van State vernietigde de vergunning, omdat de minister niet aannemelijk gemaakt had dat de door hem voorgestane maatregelen doeltreffend en passend zijn om tegen te gaan dat gebiedsvreemd water aan de zuidkant in het natuurmonument terecht komt. De gemaakte schatting rond de kans op indringing van gebiedsvreemd water en een voorgestelde monitoring met peilbuizen achtte ze onvoldoende betrouwbaar; in plaats daarvan moet er een kwantitatieve risico-analyse komen. Het waterschap heeft sindsdien opdracht gegeven voor nader onderzoek, wat ze wil afwachten alvorens een nieuwe vergunningsaanvraag te doen. Men heeft beloofd ons daarbij te zijner tijd om advies te vragen.

De beide waterschappen aan weerszijden van de provinciegrens (de loop passeert die grens waar zij de Peel binnenkomt) zijn intussen samen aan het studeren op de toekomst van de Eeuwse Loop.

Vooraf bij lage waterstand is te zien dat de Eeuwse Loop drainerend werkt op het natuurgebied waar de loop doorheen is gegraven.

Habitatrichtlijn-gebieden

In Nederland, en ook in de Peel, zijn verschillende gebieden bij de Europese Commissie aangemeld voor de Europese Habitatrichtlijn. "Brussel" had kritiek op de Nederlandse lijst omdat in de eerste plaats te weinig gebieden waren aangemeld en ook omdat Nederland alleen gebieden groter dan 250 ha had aangemeld. Daarom presenteerde het ministerie van LNV eind 2002 een nieuwe ontwerp-lijst met Habitatrichtlijngebieden, waarbij ook reeds gedane aanmeldingen opnieuw onder de loep werden genomen. We hebben gereageerd met een pleidooi voor het opnemen van enkele nieuwe gebieden, voor een ruimere begrenzing en om de gebieden aan te melden voor meer habitat-typen.

Vooraf belangrijk was wellicht onze poging nieuwe gebieden te doen aanwijzen, te weten de Grootte en Kleine Moost met hun zeer bijzondere plantengroei en de Heidse Peel met zijn boerenkuilen (veenputten). Dat is ons helaas niet gelukt. Wel zijn we er in geslaagd een flink aantal grenscorrecties geaccepteerd te krijgen. Aan de zuidrand van de Grootte Peel betreft dat met name een oude schans (zandwal voor militaire doelen) en twee perceeltjes heide. Het gebied "Sarsven en de Banen" omvat opmerkelijk genoeg ook een stuk van "de Schoorkuilen". Dit is een natuurgebied

In de Peelgebieden zijn ook schitterende heideterreinen, zoals dit in de Grootte Peel. Dank zij de inzet van de Werkgroep zijn deze "habitats" nu ook beter beschermd.

met vennen aan de Einderbeek waar is geprobeerd de ooit verwoeste natuur weer te herstellen. Ook hier wordt een aantal voorgestelde logische afrondingen overgenomen. Vele even belangrijke en logische voorstellen om de grens van de Deurnese Peel te corrigeren werden echter helaas niet gehonoreerd.

Verheugend is dat het gebied Weerterbos (NL9801035) zodanig is uitgebreid dat het ook het op 3 kilometer van de Grootte Peel gelegen gebied de Kivietsloop is gaan omvatten. Voor de Peel is dat interessant omdat het in een vroeger Peelgebied ligt (het weidevogelgebied tussen Someren-Eind en Nederweert). Het habitattype "Veenbossen: Berkenbos met veenmos" (91D0) wordt er beschermd. Dat is een prioritaire habitat, waardoor het een extra zware Europese bescherming geniet. Het is eigendom van Staatsbosbeheer.

Meerdere categorieën

Belangrijker is wellicht de lijst met habitats, waarvoor de gebieden worden aangemeld. Zo wilde het ministerie het 1333 ha grote gebied NL1000025, beter bekend als de Grootte Peel, evenals het 2606 ha grote gebied NL1000027 (Mariapeel en Deurnese Peel), alleen aangemeld hebben als één van de vijf belangrijkste gebieden in Nederland voor "aangetast hoogveen waar natuurlijke regeneratie nog mogelijk is", ofwel Habitattype 7120. Beide grote Peelgebieden kregen mede op ons aandringen alsnog een "verdere aanmelding" voor "Psammofiele

(= droge) heide met Struikhei en Stekelbrem" (type 2310) en "Noord-Atlantische vochtige heide met Dophei" (type 4010). Die meerdere "aanwijzingscategorieën" kunnen van belang zijn, omdat de Habitatrichtlijn kijkt naar de invloed op de concreet beschermde levensgemeenschappen of soorten. Deze hebben vaak milieu-eisen van verschillende aard. Met meer "aanwijzingscategorieën" hebben we daarom meer kans om bepaalde bedreigingen voor de Peel tegen te houden.

Aan diverse andere verzoeken van dit soort werd geen gehoor gegeven.

Het Sarsven en de Banen, ofwel gebied NL2003043, is met zijn 141 ha waarschijnlijk het aan bijzondere habitats veruit rijkste gebied van de Peel. Toch werd het in de ontwerp-lijst "slechts" voor twee zaken aangemeld, te weten: begroeiingen van het oeverkruid-verbond (ofwel in het jargon: "Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot het Oeverkruid-orde en/of de Dwergbiezen-klasse: Naaldwaterbies-verbond", type 3130) en het voorkomen van kranswieren ("Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische vegetaties met Kranswieren", type 3140) (benthisch = onder water). We hebben erop aangedrongen de grote verscheidenheid aan habitats ter plekke veel grondiger te onderzoeken op hun "habitat-waardigheid", wat geleid heeft tot een "verdere aanmelding" voor "soort 1831", de Drijvende waterweegbree.

Lekkend Deurnes Kanaal

In ons jaarverslag van 2000 schreven we dat wij (en ook SBB) bezwaar gemaakt hadden tegen de aanvraag voor een Natuurbeschermingswetvergunning van Waterschap de Aa. Het waterschap wilde toen over de hele lengte langs de Deurnese Peel de oostelijke dijk langs het kanaal ophogen, over een breedte van acht meter alle bomen rooien en de dijk jaarlijks gaan maaien. We maakten bezwaar vanwege de landschappelijke aantasting en de blijvende rustverstoring die dat tot gevolg zou hebben. De vergunning werd door het ministerie geweigerd.

In 2003 diende het waterschap een nieuwe aanvraag in die met onze bezwaren rekening houdt. Het werk gebeurt niet in één keer, maar in 4 fases. De bomen worden niet gerood, maar afgezaagd. De kanaaldijk wordt vervolgens dusdanig beheerd dat het struiken blijven. Er komt dus geen toegangspad langs het kanaal. Er wordt aan de binnenkant van de dijk een kleischerm met beschoeiing geplaatst om lekkages tegen te gaan. Op plekken waar de dijk te laag is wordt er iets opgehoogd. Het werk gebeurt vanaf het kanaal, met een ponton. Wij vinden het jammer dat het moet gebeuren, maar we hebben geen bezwaar gemaakt. Er zitten inderdaad op meerdere plekken lekken in de dijk. Daardoor stroomt kalkrijk Maaswater de Peel in, wat voor de hoogveenvegetatie zeer negatief is. Angezien deze lekkages de

laatste jaren erger aan het worden waren, moest er iets gebeuren. We hebben wel aangegeven dat het werk buiten het broedseizoen dient te gebeuren. Dit werd in de vergunning vastgelegd. We hebben het waterschap gevraagd om in de beschoeiing op bepaalde afstanden "opstapjes" te maken, omdat dieren anders niet meer vanuit het kanaal de oever op zouden kunnen. Dit is toegezegd.

In onze zienswijze hebben we wel aangegeven dat onze stichting nog steeds van mening is dat zo snel mogelijk met de aanvoer van gebiedsvreemd water langs en door de Deurnese Peel en Mariapeel gestopt moet worden. Dit omdat de kanalen over bepaalde lengtes een drainerende werking hebben op de aangrenzende Peel en over andere stukken juist gebiedsvreemd water in de Peel infiltreren, beide met zeer negatieve gevolgen voor de natuurwaarden. In plaats van het aanvoeren van Maaswater zou in de landbouwgebieden meer gebiedseigen water geconserveerd moeten worden en/of het aanvoerwater zou buiten de Peel moeten worden omgeleid.

Het waterschap probeerde nog om toch in het broedseizoen (voorjaar 2004) aan de slag te mogen. Wij hebben dit niet toegestaan. De lekkages zitten er al zoveel jaren dat de reparatie nu wel een paar maanden kan wachten. In najaar 2004 zal het werk worden gestart.

Windmolens?

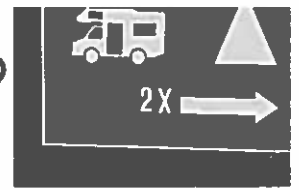
Van tijd tot tijd krijgen wij plannen onder ogen voor nieuwe windmolens. We zien het belang van windenergie in, zodat we ons niet zouden willen verzetten tegen elke windmolen die mogelijk vanuit de Peel zichtbaar zou kunnen zijn. De beide provincies hebben tot nu toe een ons inziens heel gepaste, positieve doch voorzichtige houding aangenomen. Hun beleid is echter nog niet helemaal uitgekristalliseerd. Eerder ridicul dan zorgwekkend is dat de gemeenteraad van Deurne een beleid heeft geformuleerd dat alleen windmolens wil toelaten "in de Peel en bij de Bult". Van één plan hebben we in een vroeg stadium gehoord. De locatie was veel te dicht bij het Peelrestant de Bult. We hebben de initiatiefnemer laten weten dat we het idee kansloos vinden, en hebben er sindsdien niets meer van gehoord.

Illegaal gebruik

Vorig jaar schreven we dat we het ministerie vroegen om handhavend op te treden, omdat een noordelijke uitloper (nabij "de Halte" bij Griendtsveen) van het beschermd natuurmonument de Deurnese Peel in gebruik was genomen als grasland. Het perceel bleek te zijn verpacht aan een agrariër uit Deurne.

In mei deelde de provincie N. Brabant de pachter namens het ministerie mede dat op het perceel geen schadelijke handelingen meer mogen worden verricht. Het ter plaatse houden van vee werd daarbij concreet als voorbeeld genoemd. Het hebben van een pachtovereenkomst (eerst met gemeente Deurne en later met SBB) doet daar volgens de provincie niets aan af. Wij houden de zaak in de gaten.

Recreatie: mede- of tegenstander?

Na gedane arbeid is het goed rusten. WBdP vindt het prachtig als mensen na het werk ontspanning en rust zoeken in het buitengebied van de Peel. Mensen die genieten van het cultuurlandschap of van de natuurterreinen worden in potentie onze medestanders als het gaat om het behoud en herstel van de Peel.

Die recreatie kan in de kwetsbare natuurgebieden echter niet altijd en overal. Zo is het begrijpelijk dat je in het broedseizoen niet overal doorheen mag banjeren. Maar er is meer. Er zijn ook (delen van) gebieden die eigenlijk het hele jaar rust behoeven, zodat de kwetsbare natuur zich er ongestoord kan herstellen en ontwikkelen. WBdP is er voorstander van dat de stromen van recreanten (uit eigen regio) en van toeristen (elders uit het land) "gestuurd" worden. Dat noemt men "recreatieve zonerings". Voor het Peelgebied houdt dat in dat de meeste bezoekers verleid worden om zich te ontspannen in en rond de Groote Peel. Staatsbosbeheer heeft daar niet voor niets het prachtige bezoekerscentrum Mijl op Zeven laten bouwen en ontvangt er jaarlijks meer dan 100.000 bezoekers.

Kleinere aantallen recreanten vinden hun weg naar de Mariapeel, waar vanuit het biologisch station en het service-centrum in Helenaveen enkele wandelingen zijn uitgezet. De grootst mogelijke rust wordt nagestreefd in de Deurnese Peel, niet door het met bordjes "verboden toegang" vol te hangen, maar door er geen uitgezette wandel-, laat staan fietsroutes doorheen te leiden. De natuurliefhebber die er desondanks doorheen komt struinen, zal geen onoverkomelijke verstoorder zijn van flora en fauna, zolang het niet te vaak gebeurt. Vanuit bovenstaande filosofie beoordelen wij of wij in het geweer komen tegen, of juist meewerken aan initiatieven op het gebied van recreatie in en om de Peel.

Minicamping 't Kanaaltje te Liessel

De Heittrakse Peel is een natuurmonument aan weerskanten van de A76. Aan de noordkant kan het uitgebreid en versterkt worden met een stuk grond dat is aangewezen als EHS. Pal daar tegenaan ligt minicamping "het Kanaaltje". WBdP vreest dat het natuurmonument verstoord wordt en dat de EHS nooit gerealiseerd wordt als de camping ongestoord mag uitdijen. Een minicamping valt onder de regels van

"kamperen bij de boer" en mag maximaal 15 kampeerplaatsen bezet hebben. WBdP komt in het geweer tegen het feit dat de recreatieondernemer regelmatig veel meer plaatsen uitgeeft en tegen het feit dat de gemeente Deurne dat oogluikend toelaat. In het vorige jaarverslag staat al een stukje over de gang van zaken in 2001 en 2002. Toen werd al aangegeven dat Deurne controle en handhaving beloofde.

In juli 2003 vond er een bespreking plaats op het gemeentehuis van Deurne tussen gemeente, vertegenwoordiger van "het Kanaaltje", BMF en WBdP. In het gesprek bleek dat er grootscheepse uitbreidingsplannen bestonden. Deze waren voor het grootste deel in de EHS gepland. Het standpunt van de werkgroep werd duidelijk naar voren gebracht: géén uitbreiding in de EHS, géén 40 kampeerplaatsen. Dit standpunt werd door de BMF ondersteund. Er is door WBdP meer druk gezet op de handhaving. In september is bezwaar gemaakt bij de gemeente Deurne tegen de fictieve weigering om handhavend op te treden in het kader van de Wet Openluchtrecreatie en daarna is beroep aange tekend bij de rechtbank in Den Bosch. In oktober en november is eveneens verzocht om handhaving in het kader van de Natuurbeschermingswet.

Minicamping de Peelkant, Helenaveen Tegen de Zuidkant van de Deurnese Peel,

aan het einde van de Centurioweg, ligt minicamping "de Peelkant". Van de camping gaat een aantoonbare versturende werking uit. De nabijgelegen dassenburcht is inmiddels verlaten als gevolg van het uitbreiden van de camping tot pal tegen de Peel. De camping ligt in de EHS: het is dus de bedoeling van de overheid om de grond in de toekomst aan te kopen voor natuurontwikkeling. WBdP spant zich in om de camping niet te laten uitgroeien boven de toegestane limiet van 15 kampeerplaatsen. De landinrichtingscommissie Peelvenen heeft hulp bij verplaatsing naar elders uitgesproken. Begin september heeft de werkgroep de gemeente Deurne verzocht om handhavend op te treden inzake overtreding van de Wet op de Openluchtrecreatie: er werden regelmatig meer dan 15 kampeerplaatsen benut. Aan de Inspectie Ruimtelijke Ordening Zuid is een afschrift van die brief verstuurd met het verzoek om er op toe te zien dat Deurne ook handhaaft.

Verder dan een bevestiging van ontvangst en de toezegging om ons verzoek in behandeling te nemen is Deurne niet gekomen.

In december is er ook in dit geval bezwaar gemaakt tegen de fictieve weigering om handhavend op te treden. Zo nodig gaan wij in beroep bij de rechtbank in Den Bosch.

In oktober en november is eveneens verzocht om handhaving in het kader van de Natuurbeschermingswet.

Fietsen

In onze jaarverslagen van 2000 en 2001 schreven we dat we in beroep waren gegaan tegen de Natuurbeschermingswetvergunning aan gemeente Deurne voor het aanleggen van een fietsroute over de zandweg door de rand van het Zinkske. Wij hadden er geen bezwaar tegen dat daar werd gefietst. Dat gebeurde al jaren. We vonden een officiële fietsroute echter overbodig. Mede door ons toedoen was er immers enkele jaren eerder al een mooie fietsroute aangelegd, op slechts 250 m afstand daarvan, maar buiten het natuurgebied. De Raad van State gaf ons in zoverre gelijk dat ze oordeelde dat het ministerie verzuimd had om te toetsen of de Deurnese fietsroute zich verdraagt met de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn.

De gemeente kreeg vervolgens opdracht van het ministerie om dit onderzoek uit te voeren. Een extern bureau oordeelde dat er geen significante invloed zal zijn, omdat het fietspad omgeven is door bosschages. De Blauwborst en de Levendbarende hagedis verblijven in het landschappelijk open gedeelte van het gebied. Kikkers en padden gebruiken de weg vnl. 's nachts. Het fietspad zal ook niet negatief zijn voor het hoogveen zelf, omdat het er apart van ligt en de waterhuishouding niet beïnvloedt.

Op zich kloppen deze bevindingen van het bureau. Het ging ons ook niet zozeer om directe aantasting van deze soorten of het veen. Ons argument was vooral dat het grote aantal bezoekers, wat het gevolg is van een officiële route, de rust zal verstoren. Niet alleen direct op het pad zelf, maar vooral ook door de mogelijke uitstraling in de rest van de Peel. Wij vinden ook dat er ook mogelijkheden moeten blijven om te wandelen en te fietsen in de Peel voor de rustzoekers, dus zonder een drukke, bewegwijzerde route. Dit zijn natuurlijk wel zaken die met betrekking tot de Habitatrichtlijn moeilijk hard te maken zijn. We hebben daarom geen beroep ingesteld. We hopen er op dat de juiste recreatieve zoning in het vervolg bewaakt zal worden door SBB en de landinrichting Peelvenen.

Crossen

In 2001 is de Werkgroep in beroep gegaan tegen een besluit van de gemeente Nederweert om een milieuvergunning te verlenen voor het gebruiken van een motorcrossbaan op slechts enkele honderden meters van het beschermd natuurmonument "Sarsven en De Banen". De gemeente vergunde geen wedstrijden in de broedtijd, maar dat vonden wij niet voldoende. De Raad van State vernietigde in 2002 de vergunning voorzover het oefeningen in de broedtijd betrof, omdat onvoldoende gemotiveerd werd waarom die wel aanvaardbaar zouden zijn en wedstrijden niet.

De gemeente nam vervolgens in 2003 een nieuw besluit. Er werd een dun onderzoekje gedaan om de gevraagde motivering aan te dragen. We gingen opnieuw in beroep, omdat we niet alleen de acoustisch-technische motivering (oefenen betekent minder rijders = minder geluid) zwak vonden, maar vooral omdat getalietjes weinig zeggen. Door de openheid van het terrein is het crossen in een groot gebied zichtbaar en hoorbaar, zodat de vogels daar toch wel opschrikken, ongeacht of er nou één of meerdere motoren rijden. De Raad van State vernietigde het besluit opnieuw. De gemeente had volgens haar onvoldoende duidelijk gemaakt waarom wedstrijden in het broedseizoen wel kwaad kunnen en oefenen niet. In de broedtijd kan dus vooralsnog niet meer gecrossed worden!

Belangrijker dan het punt dat we hiermee hebben gescoord is het plan de baan te verplaatsen. Hoopvol is dat de plaatselijke reconstructiecommissie er een project van gemaakt heeft waar alle partijen -dus ook de gemeente en de crossers- achter zijn gaan staan en waarvoor ook geld is gevonden. De eisen vanuit de Wet milieubeheer voor het stichten van een nieuwe lawaaisportlocatie zijn echter zeer streng; vandaar dat men lang nodig heeft voor alleen al een onderzoek naar de haalbaarheid. Inmiddels moest daarbij een voorzichtig optimisme helaas weer plaats maken voor twijfel aan de uitvoerbaarheid.

Dorpsgezicht

In 2000 hebben de ministeries van VROM en OC&W het dorp Helenaveen aangewezen als beschermd dorpsgezicht. WBdP maakte bezwaar vanwege de wonderlijke begrenzing (niet alleen de dorpskern, maar ook kilometers diep de beschermde natuurgebieden in!) en vanwege het conflict met het eerdere beleid voor natuurontwikkeling. Van een eenduidig en dus geloofwaardig overheidsbeleid blijft zo weinig over.

Maar dit jaar -dus pas 3 jaar later- werden we uitgenodigd voor een hoorzitting. De ministeries vonden: "Eenduidigheid is geen toetsingskader voor dit besluit" en "De aanwijzing tot beschermd dorpsgezicht is niet geschikt om de afweging van geplande natuurontwikkeling versus cultuurhistorie te maken". In feite hebben ze heel gemakzuchtig het "verenigen van het onverenigbare" aan de landinrichtingscommissie overgelaten.

Een poging van de ministeries om ons bij de hoorzitting niet-ontvankelijk te doen verklaren mislukte. We zouden ons als milieuclub niet specifiek voor deze culturele belangen inzetten. Maar de wet kent zo'n voorwaarde niet. Bovendien blijkt uit onze statuten dat wij wel ons degelijk ook met bescherming van landschappelijke en historische belangen bezighouden, zo moest de commissie voor bezwaarschriften beamen. Voorts erkenden de ministeries dat zij hadden verzuimd in te gaan op de adviezen van de provincie Brabant, die sterk met onze bezwaren overeenkwamen.

Het allerlaatste nieuws: we hebben eindelijk het antwoord van OC&W. Ons bezwaar is afgewezen. Waar wij vreesden dat de aanwijzing gevolgen zou hebben voor de Peel, vonden zij dat voorbarig, want de belangen moeten nog worden afgewogen en op voorhand is nog niets uitgesloten. Die opmerking kan van belang zijn, omdat die met de voorafgaande discussie uitdrukkelijk mag gelden als nadere toelichting bij de aanwijzing. We laten het erbij en gaan niet in beroep, deels omdat we niet verwachten veel meer te kunnen bereiken, deels als blijk van vertrouwen in de landinrichtingscommissie.

Ammoniak: nog steeds veel te veel uitstoot

Wet ammoniak en veehouderij

Ook dit jaar controleerde WBdP in haar werkgebied van de zeven Limburgse en drie Brabantse Peelgemeentes alle milieuvergunningen, om te kijken of de gemeenten zich aan de regels houden. Want door de ammoniakuitstoot vanuit de veehouderijbedrijven komen er nog steeds veel te veel voedingsstoffen (stikstof) in de Peel terecht. De zeldzame veenplanten zijn van oorsprong gewend aan een extreem voedselarm milieu en groeien dus langzaam. Door de te hoge stikstofneerslag worden ze overwoekerd door algemene planten zoals grassen en bomen, die veel sneller groeien.

De gemeentes hielden zich goed aan de Wet ammoniak en veehouderij. We hoefden wat dat betreft geen bezwaren te maken. Deze wet is echter zo soepel dat toenames van ammoniakuitstoot vrijwel overal toegestaan zijn (bij de voorgaande Interimwet ammoniak en veehouderij mocht dit in onze regio nergens). De Europese regelgeving is daarmee belangrijker geworden. Eén daarvan is de IPPC-richtlijn (Integrated Pollution Prevention Control). Kort samengevat houdt deze richtlijn in dat bij grote varkens- en kippenbedrijven getoetst moet worden of er geen ernstige verontreiniging veroorzaakt wordt. In Deurne en in Nederweert dienden we één bezwaar in, omdat de gemeente bij uitbreiding van een bedrijf niet aan die IPPC-richtlijn getoetst had. Daarover is in 2003 nog geen besluit genomen.

Natuurbeschermingswet

Vanwege de genoemde uitbreidingsmogelijkheden binnen de ammoniakwet heeft WBdP in 2003 een aantal keer de Natuurbeschermingswet moeten gebruiken wanneer het ging om toenames van ammoniakuitstoot uit veehouderijbedrijven op korte afstand van de beschermde Peelnatuurmonumenten (te weten Deurnese Peel, Mariapeel, Grauwveen, Rouwkuilen, Grote Peel en Sarsven/de Banen). Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) hanteert voor die wet als beleid dat de neerslag van ammoniak op de rand van het natuurmonument boven 15 mol (bepaalde gewichtseenheid per ha per jaar) niet toe mag nemen. Ruwweg komt het er op neer dat binnen een afstand van 1 tot zo'n 2,5 km, afhankelijk van de grootte van het bedrijf, toenames van ammoniakuitstoot vergunningplichtig zijn.

In de tabel hieronder is weergegeven welke procedures we voerden. We hoefden (nog) niet in beroep bij de Raad van State. Door het ministerie van LNV werd drie keer een gevraagde vergunning geweigerd. Twee vergunningsaanvragen werden door de aanvragers weer ingetrokken.

In Nederweert konden we één bezwaar tegen een verleende vergunning weer intrekken, omdat bleek dat in de vergunning een emissie-arm stalsysteem voorgeschreven was. Dit was weliswaar geen officieel erkend systeem, maar we namen toch aan dat de werking dusdanig is dat de depositie daardoor onder de 15 mol blijft. In Gemert-Bakel konden we één handavings-

verzoek weer intrekken, omdat bij navraag bleek dat de voorgeschreven intrekking van een milieuvergunning elders toch gebeurd was. Naar aanleiding van het andere handavingsverzoek in die gemeente heeft de provincie het bedrijf gecontroleerd. Er werden niet meer dieren gehouden dan vergund.

LNV verleende in Deurne aan een bedrijf op zeer korte afstand van de Deurnese Peel een vergunning voor de hoeveelheid ammoniak die aanwezig was ten tijde van de aanwijzing (1979) van de Deurnese Peel als natuurmonument. Wij gingen niet in beroep, omdat dit een stuk minder is dan de huidige situatie. De boer ging wel in beroep maar verloor. De ammoniakuitstoot zal dus moeten worden verminderd.

Beleidsbeïnvloeding

Samen met o.a. de Stichting Natuur en Milieu en provinciale milieufederaties hebben we commentaar geleverd op diverse voorstellen van het ministerie van VROM en LNV om de ammoniakwet en het ammoniakbeleid betreffende de Natuurbeschermingswet en de Europese Habitatrichtlijn af te zwakken. Diverse voorstellen werden over en weer gedaan, maar tot besluitvorming kwam het nog niet.

Toetsing aan Europese regelgeving

De huidige ammoniakwet maakt het, zoals hierboven uitgelegd, vrijwel overal mogelijk dat de ammoniakemissie uit veehouderijbedrijven toeneemt. Daardoor is voor WBdP de Europese regelgeving veel belangrijker

PROCEDURES NATUUR- BESCHERMINGS- WET	Melding van vergunningplicht	Advies aan ministerie over een aangevraagde vergunning	Bezwaar bij ministerie tegen een verleende vergunning	Verzoek om handhaving aan provincie wegens overtreding van of uitbreiding zonder vergunning
Asten				1
Deurne	1	2		
Gemert-Bakel				2
Helden		1		
Heythuysen				
Horst		1	1	
Meijel				
Nederweert		6	2	2
Sevenum	1	1	1	
Someren		1		
Venray	1	5	2	
Totaal	3	17	6	5

geworden. Wij vroegen daarom aan het Wereld Natuurfonds subsidie om in 2004 in de Peelgemeenten de milieuvergunningen te toetsen op het naleven van de Habitatrictlijn en de IPPC-richtlijn. De subsidie werd helaas niet volledig toegekend, maar we gaan toch aan de slag.

Hoogveenvegetaties als op de foto hieronder kunnen zich in de Peel alleen ontwikkelen als de ammoniakneerslag aanzienlijk verminderd wordt.

Oneigenlijk gebruik

In ons jaarverslag van 2002 maakten wij al melding van een varkenshouderijbedrijf, dat op drie plaatsen in ons werkgebied op kosten van het Rijk zijn varkensstallen liet slopen, om vervolgens vergunning te vragen voor nieuwe legkippenbedrijven. WBdP vindt dat dit niet de bedoeling is van de Regeling Beëindiging Veehouderijtakken en vraagt zich ook af of de ruimtelijke ordening het toelaat dat er nieuwe kippenbedrijven gestart worden op de locaties van de voormalige varkensbedrijven. WBdP vindt dat in ieder geval geen goede zaak voor de Peel.

Eén geval in Evertsoord, gemeente Sevenum, hebben wij voorgelegd aan de Raad van State. De rechter was helaas van mening dat er nog steeds sprake is van een bedrijf, ook al zijn er geen varkens meer, ook al zijn de stallen al gesloopt en de mestrechten aan de Minister verkocht. Daarom vond de Raad van State het terecht dat de gemeente de milieuvergunning voor het houden van varkens had omgeruild voor een vergunning voor het houden van legkippen. Vervolgens heeft WBdP rechtstreeks aan Minister Veerman van Landbouw Natuur Voedselkwaliteit gevraagd of hier misbruik van de subsidieregelingen werd gemaakt. De minister vond van niet, omdat de mestrechten immers aan hem verkocht waren en de varkensstal feitelijk was afgebroken. De enigen die de bouw van de nieuwe legkippenbedrijven nu nog kunnen tegenhouden zijn de gemeente en de provincie, omdat het huidige bestemmingsplan een dergelijke nieuwbouw (nog) niet toelaat!

Reconstructie-plannen

Reconstructie Limburg

De discussie over de totstandkoming van het Reconstructieplan Noord- en Midden Limburg heeft zich in 2003 vooral op provinciaal niveau afgespeeld. WBdP heeft in de districten dan ook niet veel werk hoeven en kunnen verzetten. Wel heeft WBdP de Milieufederatie Limburg met raad en daad bijgestaan vanuit onze specifieke deskundigheid op het gebied van mest en ammoniak, op het gebied van zonering van intensieve veehouderij (inclusief Habitatrichtlijn en IPPC-richtlijn) en op het gebied van de verdrogingsbestrijding.

WBdP heeft een bedenking ingediend tegen het ontwerp Reconstructieplan. Het plan is volgens onze stichting onvoldoende om de kwaliteit van natuur en milieu in de Peelreservaten te verbeteren. Het plan voldoet volgens ons niet aan artikel 5 van de Reconstructiewet, waarin staat dat het plan maatregelen en voorzieningen dient te bevatten ter verbetering van de kwaliteit van natuur en landschap en van milieu en water.

Zo zijn de maatregelen volstrekt onvoldoende om te bewerkstelligen dat de ammoniakemissie in het plangebied afneemt. Het totale plangebied is volgens wettelijk voorschrift ingedeeld in drie zones: "ontwikkelingsgebied" voor intensieve veehouderij, een "verwevingsgebied", waar intensieve veehouderij met andere economische activiteiten gecombineerd moet kunnen worden en een "extensiveringsgebied", waar uitbreiding niet mag en waar bij voorkeur gesaneerd moet worden. De ontwikkelings- en verwevingsgebieden zijn veel groter in oppervlakte. Ze bieden veel meer groeimogelijkheden dan de "krimp" die daar in de extensiveringsgebieden tegenover staat. De mogelijke groei is niet gekoppeld aan een (meer dan) evenredige afname elders in het gebied. Zodoende bestaat er volgens WBdP geen garantie dat het plan de ammoniakemissie zal laten afnemen. Het plan maakt zelfs forse groei mogelijk.

In haar reactie op de waterparagraaf van het Reconstructieplan meldt WBdP het positief te vinden dat de Heidse Peel is toegevoegd aan de lijst van prioritair verdrogingsgebieden. Met de voorgestelde maatregelen ter bestrijding van de verdroging door de landbouw wordt een aanzet gemaakt voor de noodzakelijke vernatting

van de hydrologische beïnvloedingszones rondom de Peelrestanten. WBdP vindt deze aanpak echter nog onvoldoende en te vaag. Zo staat er in het plan dat er in de "prioritaire verdrogingsgebieden" vóór 2006 stuwenplannen moeten zijn opgesteld. Er is echter niet uitgewerkt in welke mate het water opgestuwd dient te worden. Wij zijn van mening dat dit, eventueel in combinatie met andere maatregelen, zoveel dient te zijn dat de gestelde natuurdoelen in de Peelreservaten kunnen worden bereikt.

Met dit Reconstructieplan is nu nog niet eens gegarandeerd dat rondom de beschermde natuurmonumenten de verdroging wordt gecompenseerd die sinds de aanwijzing tot beschermd natuurmonument als gevolg van ontwateringen in de landbouw is opgetreden.

Naast de onduidelijkheid over de mate van conservering binnen het stuwenplan, maakt het Reconstructieplan ook niet duidelijk of de stuwhoogtes worden bepaald afhankelijk van het te telen gewas (het tot nu toe gebruikelijke principe "peil volgt teelt") of dat er gewerkt gaat worden volgens het noodzakelijke "water als ordenend principe", ofwel "teelt volgt peil". Dit laatste is noodzakelijk om te voorkomen dat ondanks de waterconservering de waterstand verder daalt, als gevolg van het overstappen op gewassen die een lagere waterstand vergen.

Inmiddels weten wij dat de provincie Limburg zich niets heeft aangetrokken van onze bedenkingen. Het plan is vastgesteld. In het volgende jaarverslag leest u waarschijnlijk wat de Raad van State van onze kritiek vindt.

Reconstructie Noord-Brabant

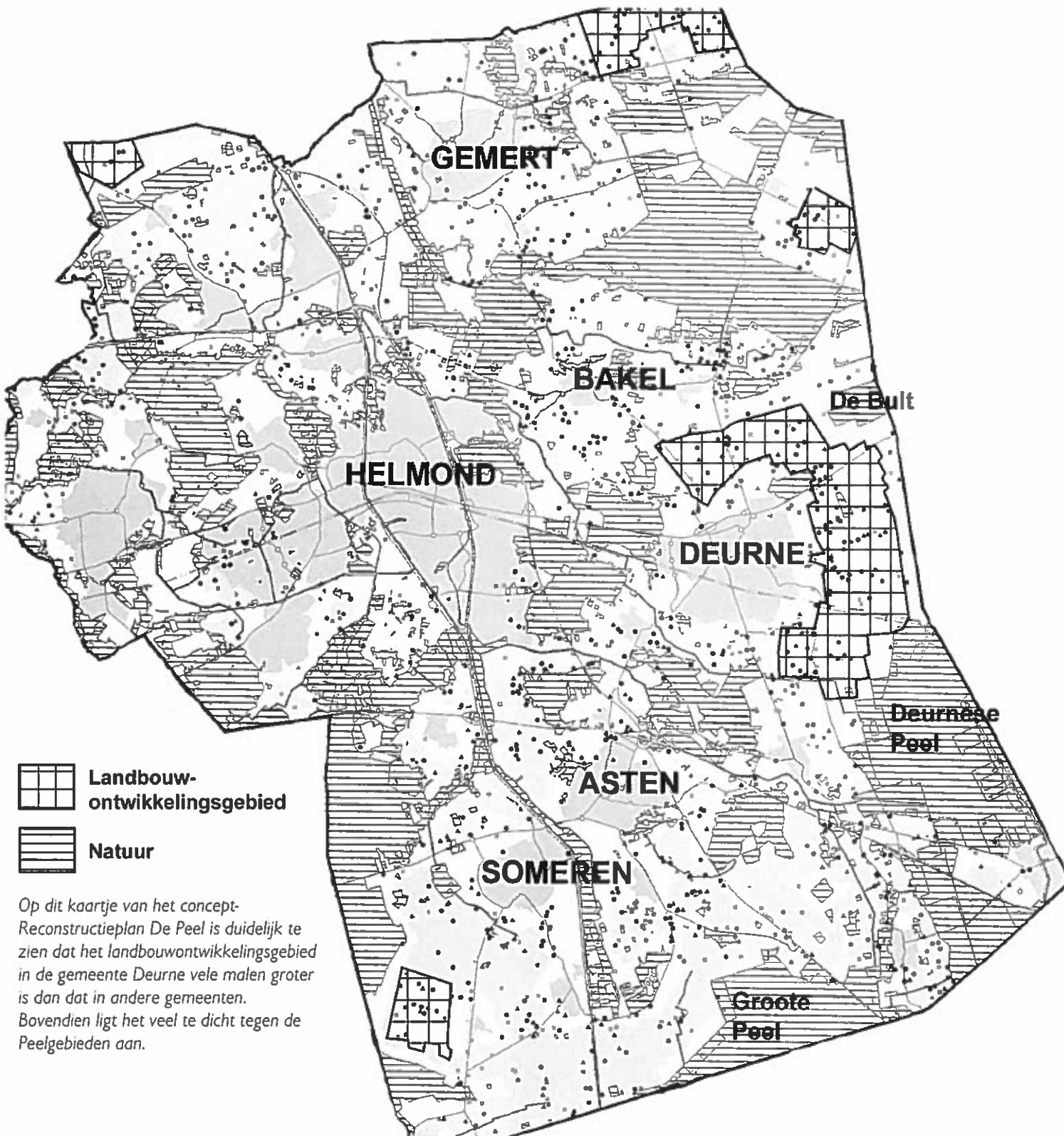
Werkgroep Behoud de Peel is op diverse manieren betrokken bij het Reconstructieproces in het Noord-Brabantse. Frans Swinkels is voor de Brabantse Milieufederatie en de terreinbeheerders lid van Reconstructiecommissie de Peel. Andere leden van WBdP hebben zitting in de lokale klankbordgroepen van Gemert-Bakel, Asten en Deurne. WBdP heeft gereageerd op conceptversies van het plan. De officiële inspraak start waarschijnlijk in september 2004.

Een belangrijk thema is de zonering voor de intensieve veehouderij. Hierin worden extensiverings-, verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden aangewezen. Met name op de zonering rond de Deurnese Peel is de nodige kritiek geleverd. Hier komen ontwikkelingsgebieden te liggen tot op slechts 500 en zelfs 250 m van de Peel. Ondanks ons commentaar bleef dit in het ontwerp-plan staan. Onze stelling is dat dit de ammoniakdepositie op het gebied zal vergroten, terwijl die belasting juist drastisch naar beneden moet. Ook acht de werkgroep dit in strijd met de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Verder ligt het landbouwontwikkelingsgebied deels in foudragegebied van ganzen en Kraanvogels en in leefgebied van de Das. Asten wilde eerst ook veel landbouwontwikkelingsgebied, maar dat is mede door ons commentaar aangepast.

Belangrijk punt van kritiek is verder dat het Reconstructieplan niets doet aan de vermindering van de ammoniakemissie. Alleen in de 250 m smalle extensiveringszone rond de EHS wordt de groei van de intensieve veehouderij beperkt. Maar dat is eigenlijk niks nieuws; dat staat ook al in de Wet ammoniak en veehouderij. Daarbuiten is overal groei mogelijk. In het plan is niet geregeld dat die groei uit de eigen regio afkomstig moet zijn.

Ons commissielid heeft er voor gezorgd dat er aan het plan een soortenkaart voor beschermde planten en dieren is toegevoegd met daarop aangegeven de leefgebieden, opdat bij de uitwerking van het reconstructieplan met de soorten beter rekening gehouden wordt.

De invulling van het integrale waterbeleid gaat moeizaam. De waterbergingsgebieden zoals het Soeloodal zijn aangewezen en de Astense Aa en Soeloo staan als prioritair beekherstelprojecten op de kaart. De ver-

Op dit kaartje van het concept-Reconstructieplan De Peel is duidelijk te zien dat het landbouwontwikkelingsgebied in de gemeente Deurne vele malen groter is dan dat in andere gemeenten. Bovendien ligt het veel te dicht tegen de Peelgebieden aan.

nattingsmaatregelen zijn echter verre van voldoende. Alleen op vrijwillige basis zullen maatregelen worden uitgevoerd. Onze kritiek is dat de anti-verdrogingsdoelstellingen dan nooit gehaald zullen worden.

De officiële vaststelling van de hydrologische bufferzone rond de Deurnese Peel dient nog te gebeuren.

Door het commissielid is meegewerkt aan het in beeld brengen van de kansrijke plekken voor herstel van de wijstgronden, o.a. langs de Peelrandbreuk, Breuk van Milheeze en de Breuk van Griendtsveen. De bevindingen zijn neergelegd in het rapport "Brabantse wijstgronden in beeld; inven-

tarisatie en verkenning van de aanpak". Komende jaren zullen allerlei projecten voor het herstel gaan lopen, o.a. in het Soeloopdal.

Er is flink kritiek geleverd op de recreatiezonering. We hebben gesteld dat de "Peelspiegel", de recreatie-ambitie van de gemeente Deurne (o.a. het stimuleren van verblijfs- en dagrecreatie) niet aan de rand van de Deurnese Peel thuis hoort. Het zelfde geldt o.i. voor een "recreatieve poort" in Griendtsveen en bij de minicamping ten noorden van de Heitrakse Peel. Volgens de plantekst moeten zulke "poor-

ten" komen op een plaats waar de natuur een grotere recreatiedruk aan kan, terwijl de meer kwetsbare delen van het gebied worden ontlast. Ze liggen nu echter pal tegen de zeer kwetsbare Deurnese Peel; volgens ons is dat zeker niet de juiste plek!

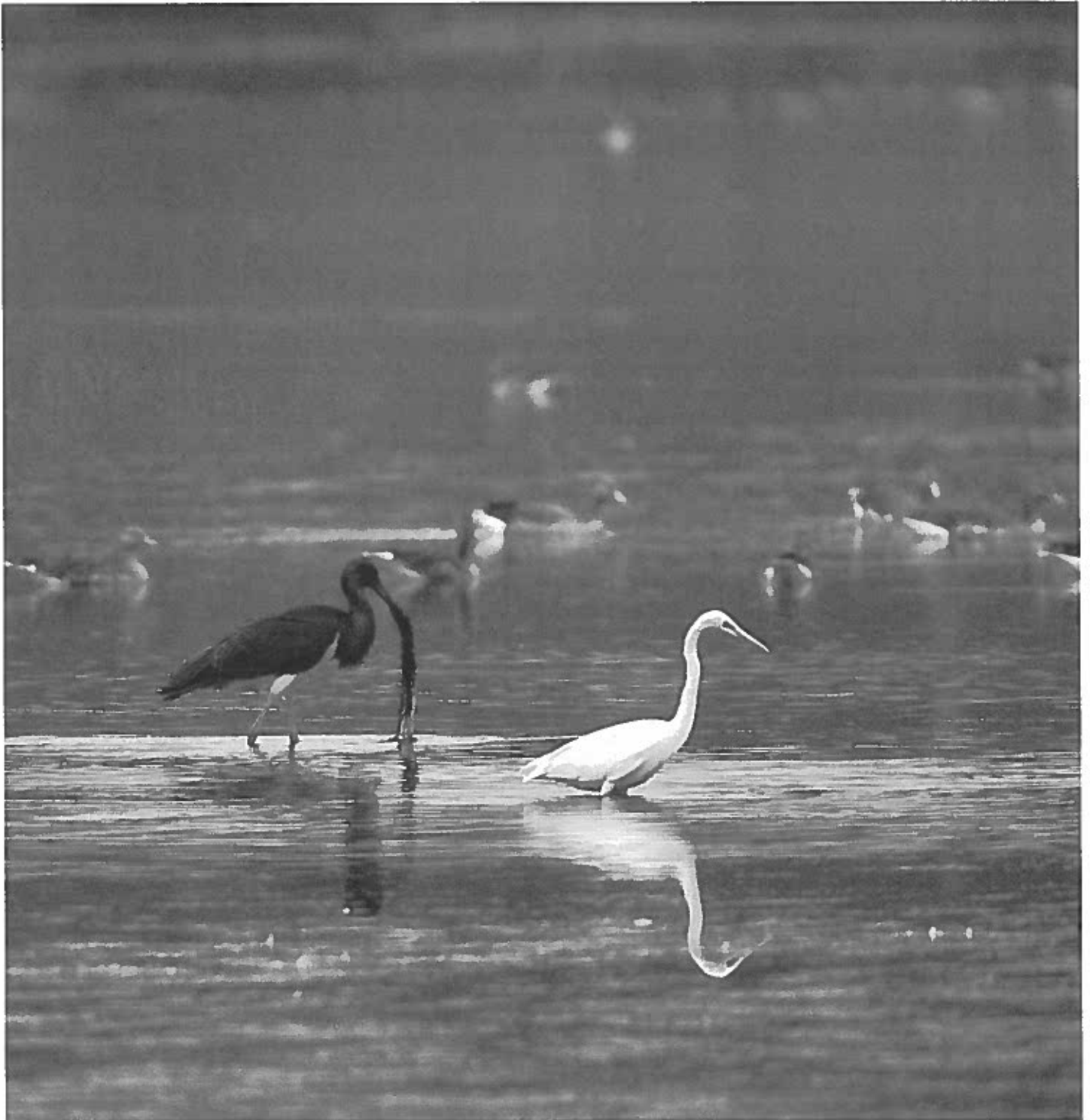
Ook Asten wil een soort recreatieve poort, op zo'n 300 m afstand van de noordwest-rand van de Groote Peel. Wij zijn daar op tegen. De recreatieve "ingang" ligt nu in het zuiden bij het bezoekerscentrum van SBB en daar is de recreatieve zonering op gebaseerd. Het noordelijk deel van de Groote Peel is daardoor relatief rustig en dat dient zo te blijven.

Een beeld van De Banen in september, met op de voorgrond een vissende Grote Zilverreiger en een Zwarte Ooievaar. Die heeft net een visje gevangen, dat verstopt is in een lange sliert waterplanten.

Aan het eind van de zomer is de waterstand in de Peelvennen meestal het laagst. Dit betekende in de droge zomer van 2003 dat zich in het resterende ondiepe water een grote hoeveelheid visjes concentreerde. Zoiets is voor de Zwarte Ooievaar een

luilekkerland. Vaak vissen ze in groepjes van vier tot vijf vogels en ze weten met grote behendigheid het ene na het andere visje te verschalken.

De laatste jaren worden er in de Peel steeds meer Zwarte Ooievaars gezien en ze blijven ook langer aanwezig. In 2003 werd op 19 augustus in de Mariapeel een groep van maar liefst 20 geteld. Dit is voor zover bekend de grootste groep ooit in Nederland waargenomen!

Ongekende vogelpracht in De Banen

Het in Nederweert gelegen Peelven De Banen trok vanwege haar natuurlijke rijkdom reeds aan het begin van de twintigste eeuw de aandacht van bekende natuurvorsers als Jac. P. Thijsse en prof. J. Heimans. Met name de venflora behoorde tot de best ontwikkelde van West-Europa.

Dankzij de aandacht van deze natuurbeschermers van het eerste uur voor De Banen kon Stichting het Limburgs Landschap in de jaren veertig het ven aankopen en veiligstellen voor ontginning. In 1990 dreigden echter de natuurwaarden in het ven roemloos ten onder te gaan door verzuring, verdroging en de aanvoer van voedselrijk landbouwwater. Het "Landschap" sloeg alarm en bedacht een plan om het ven te redden. Men wilde de rietvegetatie en de recent gevormde blubber verwijderen en het landbouwwater afkoppelen. Werkgroep Behoud de Peel hoorde van dit plan en kreeg de gelegenheid om commentaar te leveren en nader onderzoek uit te voeren. Het bleek dat de hoeveelheid "recente blubber" veel geringer was dan in het plan was aangegeven en daardoor dreigden veenlagen van vele duizenden jaren oud voorgoed te verdwijnen. We waren verder van mening dat ten behoeve van de vogelbevolking een deel van de waardevolle rietvegetatie gespaard moest worden. Ons commentaar werd grotendeels overgenomen in de door het Ministerie van LNV afgegeven vergunning voor de opschoningswerkzaamheden.

Botanische verrassing

In 1992 werden de werkzaamheden onder toezienend oog van onder andere onze Werkgroep uitgevoerd. Nog datzelfde jaar liet de natuur haar veerkracht zien doordat de meest bijzondere planten terugkeerden. We meldden dan ook trots in ons jaarverslag van 1992: "Het meest bijzonder waren echter de honderden, duizenden exemplaren van de Kleine viesvaren, die voor het eerst sinds bijna veertig jaar weer in ven gevonden werd".

Onderzoek uit 1998 toonde aan dat vele ook bedreigde sieraalgen in het ven terugkeerden. Onderzoekers gaven het ven het rapportcijfer acht voor het aanwezige sieraalgenflora. Op basis van de soortensamenstelling in de jaren twintig zou het ven destijds een negen verdiend hebben. Het nabij gelegen Sarsven kreeg in 1998 met

een drie een zware onvoldoende (maar daar wordt dan ook Maaswater in aanvoerd ten behoeve van de visvijver die daar in ligt).

Meer vogels

Hoe reageerde de avifauna op de herstelwerkzaamheden? Zoals verwacht kregen de sterk aan riet gebonden soorten een flinke tik, maar omdat niet alle rietkragen waren verwijderd konden de meeste soorten zich handhaven. Door de toename van open water konden (Rode Lijst)soorten als de Geoorde Fuut en de Dodaars zich sterk uitbreiden. Ook het aantal broedparen van de Krakeend, Slobeend en Zomertaling nam na het herstel toe.

Niet alleen de broedvogels wisten het herstelde ven als verblijfplaats te waarderen. Het was de laatste jaren reeds opgevallen dat het aantal waarnemingen van pleisterende Grote Zilverreigers in de Banen sterk was toegenomen. Het najaar van 2003 sloeg echter alle records. Op 12 november werden er maar liefst 31 exemplaren van deze grootste Nederlandse reigersoort in het ven aangetroffen. Nooit eerder werden er in Zuid Nederland zoveel bij elkaar gezien! Ook zijn kleine verwant de Kleine Zilverreiger werd in 2003 in het gebied aangetroffen.

Bovendien werd van eind juli tot half september vrijwel dagelijks de zeldzame Zwarte Ooievaar waargenomen. Op 28 augustus en 7 september werden er zelfs zes exemplaren van deze statige soort ontdekt. Vooral in de nazomer doet deze min-

der bekende neef van de (witte) Ooievaar de Peel aan. Eind juli verschijnen de eerste en medio augustus is de kans het grootst om ze in de Peel waar te nemen. Na half september zijn ze vrijwel allemaal vertrokken naar hun overwinteringsgebieden in tropisch Afrika.

Tot eind jaren tachtig was de Zwarte Ooievaar een extreme zeldzaamheid in de Peel. Tot die tijd werd er zo nu en dan (eens in de vijf jaar) een exemplaar gezien, die na een kortstondig verblijf al weer gauw op de wieken ging. Met het groeien van de broedpopulatie in de Belgische Ardennen en de rest van Europa steeg ook het aantal waarnemingen in de Peel.

De ondiepe Peelvennen met slikranden zijn een aantrekkelijke pleisterplaats voor veel steltlopers, die op trek zijn tussen hun noordelijke broedgebieden en het overwinteringskwartier in Afrika. Het Limburgs Landschap heeft bij De Banen een comfortabele waarnemingshut gebouwd, van waaruit iedereen deze vogels gemakkelijk kan bekijken. Vooral in het najaar is daar op sommige dagen een bont gezelschap te zien van foeragerende Bosruiters, Groenpootruiters, Oeverlopers, Witgatjes en Zwarte Ruiters. Met enig geluk kan de exotische blauw-rood gekleurde Ijsvogel worden bewonderd. Kortom, ook de avifauna heeft haar weg weer naar De Banen teruggevonden, dankzij het zorgvuldig uitgevoerde herstelproject.

Grote zilverreiger

Peelwerk

Voor het 24e jaar al werkten we samen met andere vrijwilligers in de Peel. Omdat de Peel nog steeds (vooral 's zomers) te droog is en ook te voedselrijk, blijft dit werk voorlopig noodzakelijk. Het gebied zou anders voor een groot deel dicht groeien met bomen, waardoor het hoogveenkarakter zou verdwijnen.

In totaal werkten we 733 uur. De meeste werkdagen besteedden we aan het zagen en knippen van berkebomen in het centrale deel van de Deurnese Peel. Hoopgevend is dat we daar een plekje met oranje-bruine veenmossen ontdekten, hoogst waarschijnlijk *Sphagnum papillosum*, een specifieke hoogveensoort. Hopelijk kan deze zich uitbreiden als ten gevolge van de landinrichting de waterstand 's zomers stabiel blijft. Leuk was ook dat we er een Zilverplevier tegenkwamen. Eén werkdag hielden we in de Mariapeel, ter gelegenheid van ons 25-jarig jubileum. Een grote groep vrijwilligers, waaronder diverse "oudgedienden" van de eerste jaren Peelwerk, heeft deze dag voor ons heel leuk gemaakt. Ook op de landelijke natuurwerkdag op 1 november was het met een flinke groep erg gezellig. We kregen o.a. goede steun van 20 personeelsleden van de ING-bank uit Eindhoven.

Naast dit "echte" Peelwerk beheerden we voor SBB ook weer een perceel grasland in het gebied "het Molentje" (maaien en afvoeren) en namen we twee-wekelijks de waterstanden op in de Deurnese Peel en "het Molentje". Verder controleerden

we alle Peelgebieden natuurlijk weer regelmatig en raapten we her en der afval op.

Oproep:

Kom een keer helpen met het Peelwerk. Het is heel gezellig en leerzaam. Er wordt alleen met handgereedschap gewerkt (niet gevaarlijk). Bovendien kom je in prachtige stukken ongerepte Peel en we maken altijd tijd om daarvan te genieten. Opgeven bij Chris Vieveen via het WBdP-kantoor (0493-354411) of thuis (0492-515683). Het werk gebeurt in opdracht van Staatsbosbeheer, de eigenaar van het gebied.

Werkdagen in 2004/2005:

De volgende zaterdagen zijn gepland: 11-9, 25-9, 9-10, 23-10, 6-11 (landelijke natuurwerkdag), 20-11, 4-12, 18-12, 8-1, 22-1, 5-2, 19-2, en 5-3. Dan stoppen we vanwege het broedseizoen.

De werkdagen starten om 9.00 uur. Waar we bij elkaar komen en gaan werken hoor je bij opgave. Voor gereedschap en werkhandschoenen wordt gezorgd. Deelnemers zorgen zelf voor laarzen, een lunchpakket en eventueel regenkleding. Er wordt tot ongeveer 14.00 uur gewerkt, maar uiteraard staat het iedereen vrij om korter te werken.

Ook groepen zijn zeer welkom en zo nodig kan hiervoor een afspraak op een andere dag dan de hierboven genoemde data gemaakt worden. Ook een andere starttijd is mogelijk.

Voorlichting

In 2003 ontplooiden we op dit gebied de volgende activiteiten:

- Lezing gegeven over de Verheven Peel aan IVN Meijel.
- Les gegeven over de Peel voor de scholengidsencursus van IVN Deurne.
- In de middaguitzending van Omroep Brabant geweest vanwege ons 25-jarig jubileum.
- Op TV-Limburg geweest in verband met ons 25-jarig jubileum.
- Wandeling gehouden met leerlingen van lagere school Willibrordus uit Deurne i.v.m. een door hen te maken web-site over de Peel.
- Een studente van "Larenstein", bos- en natuurbeheer heeft enkele weken bij ons stage gelopen, waarin ze met diverse onderdelen van ons werk kennis kon maken.
- Excursie samen met plantenwerkgroep van IVN Deurne in Mariapeel gegeven voor de plantenwerkgroep van IVN Veldhoven.
- Excursie in de Mariapeel gegeven voor alle afdelingen van VELT (Vereniging van Ecologische Leef en Teeltwijze).
- Excursie in de Mariapeel gegeven voor de Soroptimist International Helmond-Peel-land.
- Op radio Limburg uitleg gegeven over onze actie tegen de beregeningen uit grondwater.

Hoop voor het Veenhooibeestje?

Het Veenhooibeestje is een kleine dagvlinder die al op afstand herkend kan worden aan de trage, duikelende vlucht. Op de onderkant van de vleugels bevindt zich een rij geelgeringde, zwarte vlekken. De combinatie van dit gedrag met de fraaie vlekentekening maakt deze vlinder een lust voor het oog voor de oplettende bezoeker.

Uit onderzoek van de Vlinderstichting, dat in 2003 in opdracht van de provincie Limburg in de Peel werd uitgevoerd, blijkt dat deze zeldzame dagvlinder in de Peel is uitgestorven.

De aandacht voor deze soort vloeit voort uit het in 2001 door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit uitgebrachte beschermingsplan Veenvlinders 2001-2005. Hierin wordt de alarmbel geluid voor de Nederlandse veenvlinders. Het gaat om drie soorten, waarvan het Veenhooibeestje ook in de Peel werd aangetroffen. Van de twee andere soorten, de Veenbesparelmoervlinder en het Veenbesclauwtje, zijn geen historische meldingen uit de Peel bekend. Dat sluit echter niet uit dat deze soorten hier toch ooit leefden.

Het Veenhooibeestje werd voor het eerst in 1996 in de Grootte Peel aangetroffen. De meest recente melding uit de Mariapeel dateert uit 1983. Voor de provincie Limburg vormde dit de aanleiding om te laten onderzoeken of de soort wellicht toch nog voorkwam en na te gaan wat de oorzaak is geweest van de afname. Verder is de onderzoekers van de Vlinderstichting gevraagd om met beheersvoorstellen te komen ten behoeve van het Veenhooibeestje. Helaas werd de soort bij de inventarisatie in 2003 nergens meer waargenomen, zodat kan worden aangenomen dat de soort niet meer in de Peel voorkomt. Hiermee is deze vlindersoort ook uit Zuid-Nederland verdwenen.

De oorzaken van de verdwijning bleken moeilijk eenduidig te achterhalen. Wel werden een aantal concrete aanwijzingen hiervoor gevonden. De belangrijkste voedselplant voor de rupsen van het Veenhooibeestje is het Eenarig Wollegras. Uit analyse van de plekken waar de soort momenteel nog voorkomt (o.a. in het Fochteloërveen) blijkt dat deze plant steeds prominent aanwezig is in combinatie met veenplanten als Veenmos, Lavendelheide, Veenbes, Struikheide en Dopheide. Tot verbazing bleek er in de Grootte Peel momenteel geen enkele plek meer voor te komen waar deze plan-

ten in een samenhangend mozaïek naast elkaar voorkomen. De onderzoekers wijten dit onder andere aan te snel doorgevoerde antiverdrogingsmaatregelen. In verdroogde venen komen met name op de natste plekken nog relictpopulaties voor van veenplanten en dieren. Dit zijn vaak de plekken die bij uitvoering van antiverdrogingsmaatregelen het eerst onder water lopen en dus letterlijk verzuipen. Zo blijken de rupsen tijdens de winterrust te sterven als ze tengevolge van verhoging van de waterstand langer dan een week onder water staan. De rupsen van het Veenhooibeestje overwinteren in de pollen van het Eenarig Wollegras.

Ook hieruit blijkt dat de aanpak die de Werkgroep voorstaat bij het opzetten van water de juiste is. Keer op keer hameren we bij beheerders en uitvoerders van antiverdrogingsprojecten er op dat het waterpeil heel geleidelijk moet worden opgezet. Een aanpak die de Werkgroep in de jaren tachtig reeds in praktijk bracht bij het bouwen van dammen in de Deurnese Peel. De onderzoekers komen dan ook tot de conclusie dat de Deurnese Peel momenteel een van de meest kansrijke plekken is voor een eventuele herintroductie van het Veenhooibeestje.

De situatie in de Mariapeel is met name bij het veenputtencomplex in het oosten redelijk goed. De veenputten bevatten weliswaar een voldoende ontwikkelde veenvegetatie, maar het voorkomen van het Eenarig wollegras is hier nu nog te be-

perkt. De onderzoekers pleiten dan ook om na te gaan wat de invloed is van het Defensiekanaal op de waterhuishouding in het veenputtencomplex. Wellicht moet dit kanaal gedempt worden of het water hierin worden opgezet.

Grondwaterstandsfluctuaties binnen het leefgebied van het Veenhooibeestje mogen niet meer dan 40 cm bedragen; maximaal 10 cm boven maaiveld en 30 cm er onder. Ook dit is een gegeven wat de Werkgroep al vele jaren in de strijd voor het behoud van de Peel in haar blazoën heeft staan. Keer op keer moeten we de overheid er van overtuigen dat waterstands dalingen van enkele decimeters onacceptabel zijn en dat gejojo met het waterpeil uit den boze is. Denk hierbij aan de abrupte waterstands dalingen en verhogingen in het noorden van de Mariapeel. Het is dan ook verheugend dat onze ideeën over het beheer en bescherming van de Peel wederom door onderzoekers uit een andere discipline van de biologie (entomologen in plaats van floristen) worden bevestigd.

Gezien de uitkomsten van het onderzoek is er nog steeds hoop voor het Veenhooibeestje in de Peel. Door inspanningen van de beheerders en onze strijd komt er spoedig een moment waarop het Veenhooibeestje weer kan worden geïntroduceerd. Aan her-introductie zullen we niet kunnen ontkomen omdat de dichtstbijzijnde populaties te ver weg zijn om de Peel op eigen kracht te kunnen bereiken.

Ruimtelijk beleid in de Peelgemeenten

ASTEN

Bestemmingsplan

In ons jaarverslag van 2002 schreven we dat de Raad van State aan diverse zaken van het bestemmingsplan "buitengebied" 1998 van de gemeente Asten goedkeuring had onthouden.

Afgelopen jaar kwam er daarom een "Reparatieherziening" in procedure om onder meer, zoals de Raad van State opdroeg, te voorzien in zaken waarin wij en/of de BMF in het gelijk waren gesteld. Dat betrof o.a. een beter aanlegvergunningstelsel ter bescherming van de beekdalen en voor een strakkere regeling van boom- en sierteelt in de ganzengebieden. Mede namens de BMF reageerden we op het ontwerp om te verzekeren dat de gemeente genoemde zaken zorgvuldig volgens de bedoeling van de Raad van State zou overnemen. Dat heeft men inmiddels ook gedaan.

Duurzame locatie in ganzengebied?

We maakten bezwaar tegen een vrijstelling voor de bouw van een zeer forse nieuwe varkensstal, midden in het gebied "het Gevlocht". Het centrum van een zo aantrekkelijk open gebied, tevens een van de belangrijkste ganzengebieden van de Peel, achten wij evident géén "duurzame locatie". Temeer niet omdat het Gevlocht een gebied is van groot geologisch belang (de typlocatie van de z.g. formatie van Asten). Duurzame locaties zijn bouwblokken, waar het in het kader van de Reconstructie verantwoord zou zijn de bebouwing van het bedrijf tot liefst 2,5 ha uit te breiden. Maar die locaties bestaan eigenlijk nog niet eens. De betreffende "handleiding" is nog maar een discussiestuk zonder formele status. Het is bedoeld als handvat voor de gemeenten bij het structureren van de vaak heftige discussies over die locaties, maar meer niet. Op dit moment is nog lang niet duidelijk hoe die discussies gaan uitpakken. Zelfs is het Reconstructieproces als geheel in zwaar weer geraakt en niet voor niets heeft de BMF zich uit dit proces teruggetrokken. Afgifte van zo'n vrijstelling is dan natuurlijk rijkelijk voorbarig: de gemeente zou zulke besluiten in afwachting van afronding van de discussies moeten aanhouden.

GEMERT-BAKEL

In Gemert-Bakel maakten we bezwaar tegen de komst van een minicamping vlakbij de Klotterpeel. Het haalde weinig uit; hooguit hebben we de ondernemer iets meer bewust gemaakt van de kwetsbaarheid van het gebiedje. We hebben nog geprobeerd

iets op te lossen door SBB ertoe te bewegen de toegankelijkheid van de Klotterpeel aan te passen, maar die was daartoe helaas niet bereid.

HORST AAN DE MAAS

In Horst aan de Maas proberen we de forse uitbouw van een grootschalig tuinbouwbedrijf (glas + loods) aan de Middenpeelweg tegen te gaan. Het gaat om de forse aanslag op de nog zeer fraaie open ruimte rond het Grauwveen, die zo belangrijk is voor trekvogels.

Ons signaal over illegale boogkassen langs de rand van de Mariapeel bij America werd door gemeentelijke handhavingsambtenaren opgepikt. Er bleek daar wel meer aan de hand te zijn. Een deel van de bouwsels moet verdwijnen. Ze onderzoeken nog hoeveel kan blijven staan of moet worden verplaatst. Overigens zijn provincie en gemeente van plan hun beleid voor "teelt-ondersteunende voorzieningen" sterk te gaan verruimen, zodat er ook buiten de bouwblokken in de toekomst van alles moet kunnen. Te zijner tijd zullen we ons zeker tegen een dergelijke beleidswijziging verzetten.

MEIJEL

Bestemmingsplan

De provincie Limburg heeft naar aanleiding van een uitspraak van de Raad van State haar beslissing over onze bedenkingen herzien en die alsnog gegrond verklaard. De provincie had volgens de Raad (net als de gemeente) miskend dat tunnelkassen en afdekkolven in weidevogelgebieden slechts beperkt mogelijk zouden moeten zijn. Bij nader onderzoek worden de waarden erkend en wordt aan de betreffende plandelen, die zulke beperkingen missen, alsnog de goedkeuring onthouden. Meijel moet haar huiswerk dus voor de zoveelste keer overdoen.

DEURNE

Reparatieherziening Bestemmingsplan

Deurne heeft het afgelopen jaar enkele zwaar verouderde onderdelen van haar bestemmingsplan gemoderniseerd. Daarbij was voor ons van belang dat Deurne met betrekking tot burgerwoningen in het buitengebied het zogenaamde "getrapte stelsel" wilde afschaffen. De provincie was het eens met onze bedenking en stond dat niet toe. Dit betekent dat kleinere woningen niet verder mogen vergroot worden dan 450 m³; grotere kunnen uitgroeien tot 600 m³. Dit werd in het streekplan opgenomen om te voorkomen dat kleinere woningen "met verlies van karakteristiek" tot 600 m³ kunnen

uitgroeien. We moeten er niet aan denken wat dat had kunnen betekenen voor bijvoorbeeld de Soemeersingel!

Voorontwerpplan Structuurvisie-plus

In Deurne hebben we deelgenomen aan een klankbordgroep voor een nieuwe Structuurvisie-plus. Zo'n stuk is belangrijk als een toetsingskader bij bijvoorbeeld bestemmingsplanwijzigingen voor allerlei ruimtelijke ontwikkelingen. We hebben, samen met de BMF, veel commentaar geleverd. In het voorontwerp werden onze opmerkingen echter niet overgenomen.

Onze grootste zorg betreft de aanpak. De Lagenbenadering in het z.g. duurzaam ruimtelijk structuurbeeld wordt volgens ons geheel verkeerd toegepast. Dit betreft een beoordelingsmethodiek van de provincie Brabant, die uitgaat van drie lagen. De onderste laag, lezen we in het streekplan, "wordt gevormd door de bodemtypologie, de geomorfologie en het watersysteem. Daarmee hangen de natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische (landschaps)waarden nauw samen". De tweede laag betreft de infrastructuur, de derde de occupatie.

De gemeente Deurne laat nu de ecologie pas in een z.g. "kanskaart" terugkomen, die alsnog op één lijn stellend met bijvoorbeeld de occupatie, waarmee ze de nauwe band tussen ecologie en de onderste laag negeert. Daarmee vinden wij dat aan het wezen van de lagenbenadering en de Europese richtlijnen over het natuurbehoud géén recht is gedaan. En zeker niet aan het streekplan, dat nota bene als eerste van de 5 leidende principes van haar ruimtelijk beleid noemt: "meer aandacht voor de onderste lagen".

Een ander belangrijk punt betreft de geprojecteerde verbinding Deurne-Liessel-A67. Uiteraard gaven we onze bezwaren daartegen duidelijk aan. Er zou een drukke route over de huidige Snoertsebaan worden geleid, dus vrijwel direct langs de Peel, met verstoring van belangrijke stiltegebieden en natuurontwikkelingspotenties in het Soeloopdal. Heel belangrijk wordt de in 2004 te starten nut-noodzaak-discussie.

Omdat we het zelf niet mooier kunnen zeggen, geven we hierover een hoopgevend citaat uit de reactie van de provincie op de SVplus: "Op korte afstand ligt een verbinding van Deurne met de A67 via (de omlegging) Vlierden die de noodzaak van een tweede (op te waarderen) verbinding overbodig zou kunnen maken. Aanvullende maatregelen zouden kunnen verhinderen dat doorgaand

verkeer de route via Liessel kiest. Aantasting van ecologische of natuurwaarden door aanleg van een nieuwe weg in het gebied oostelijk van Liessel is dan niet aan de orde”.

Verder zijn de meeste onderwerpen incompleet of gebrekkig uitgewerkt. Hierbij een greep uit de gebreken: Een thema milieu wordt gemist. Stillegebieden noch aardkundig waardevolle gebieden worden aangegeven. Faunagegevens zijn zo incompleet dat aan het buitengebied nauwelijks nog natuurwaarden worden toegekend. Het agrarisch grondgebruik wordt weinig beschreven en de schaarse bodemgegevens deugen niet. De ecologische verbindingzones zijn incompleet. De paragraaf “Grondwatersysteem” bevat geen woord over beregeningen, noch over hydrologische bufferzones. Het omvangrijke Peelvenen-project en alle natuurbeleid, waaronder de 1200 ha te verwerven EHS-gronden, worden praktisch doodgezwegen. Men wil toerisme en verblijfsrecreatie stimuleren en tekent een evident niet-duurzame minicamping midden in de EHS in op het structuurbeeld....

U snapt het wel: we zijn er niet zo blij mee en hebben dat ook kenbaar gemaakt. Sindsdien is het alweer een tijdje stil rond de Deurnese Structuurvisieplus. Misschien is dat een goed teken....

Glastuinbouwontwikkelingen in Deurne

De gemeente Deurne is de laatste tijd druk bezig een nieuwe Projectvestiging voor glastuinbouw voor te bereiden. Men laat zich daarbij ondersteunen door de (Brabantse) Tuinbouw-ontwikkelingsmaatschappij TOM. De gedachten gaan uit naar een gebied van 150 ha bruto, waarvan 75 ha netto glas, in het noord-oosten van de gemeente. We hebben ons tot op heden niet negatief opgesteld tegenover deze plannen, omdat we vertrekkende tuinders uit de directe omgeving van de Peel alternatieven willen gunnen.

Toch moeten we ook hier waakzaam zijn. Honderdvijftig hectaren bruto is een geweldige ruimteclaim. Aard en omvang van het project betekent dat er velerlei ingrijpende gevolgen zullen zijn voor het landschap. Vervelend is dat de kandidaatlocaties allemaal toch weer vrij dicht in de buurt van een Peelgebied komen te liggen, hetzij de Heidse Peel, hetzij de Bult. We moeten dus goed nadenken over hoe we ons opstellen. Onze zorgen hebben we in onze reactie op een uitgevoerde Milieu-effectrapportage (MER) aan de gemeenteraad uiteengezet en we volgen de zaak verder op de voet.

Uiterst teleurstellend waren de ontwikkelingen rond een glastuinbouwbedrijf tegen de Heittrakse Peel bij Neerkant. Vanwege de uiterst gevoelige ligging hoopten we lange tijd de uitbreiding van de kas met procederen te kunnen voorkomen. Ondanks enkele successen kreeg de ondernemer echter uiteindelijk alle benodigde vergunningen. Al sinds enkele jaren was de Tuinbouwontwikkelingsmaatschappij TOM bezig plannen te ontwikkelen om het bedrijf te verplaatsen naar de Kleine Heittrak in Asten. De ondernemer wilde best naar deze voor hem gunstige plek, maar toch, tegen zijn uitdrukkelijk verzoek en tegen alle afspraken en verwachtingen in, heeft de overheid nimmer het onmisbare bod op zijn bedrijf uitgebracht. Tot op het allerlaatste moment (maart 2004) hebben we nog geprobeerd de verantwoordelijken bij de provincie Brabant alsnog tot actie te bewegen, waarbij we zelfs de bouwvergunning korte tijd lieten opschorten, gebruik makend van een fout in de bouwvergunning. Het was allemaal vergeefse moeite. Provincieambtenaren mompelden wat over gekissebis met het ministerie van LNV over het geld, en lieten het vervolgens rusten.

In Asten ontwikkelde de uitwerking van het glastuinbouwontwikkelingsgebiedje aan de Kleine Heittrak zich niet gunstig. Twee tuinders hebben zich uit het project teruggetrokken. WBdP was bij dit project betrokken vanwege de mogelijke verplaatsing van het bedrijf bij de Heittrakse Peel. Nu dit er niet langer in zit hebben wij er geen belang meer bij.

Wel positief daarentegen is dat een andere kas, die nog dicht bij de Heittrakse Peel lag, inclusief de grond daar omheen door de overheid is aangekocht. Daarmee is rond dat Peelgebied weer een extra stukje EHS gerealiseerd. Onze acties zullen waarschijnlijk tot deze aankoop hebben bijgedragen. Voor de kas was namelijk nooit een milieuvergunning verleend. We gingen drie keer in beroep tegen een door de gemeente verleende oprichtingsvergunning. De vergunning werd telkens door de Raad van State vernietigd.

VENRAY

Zienswijze ontwerpbestemmingsplan

De gemeente Venray stelt een nieuw bestemmingsplan op voor het buitengebied. Grote gebieden in en om de Heidse Peel, de Bult, het Peel- of Defensiekanaal en de voormalige vliegbasis hebben in het ontwerp daarvan ondanks de daar aanwezige aanzienlijke natuurwaarden geen beschermende bestemming

gekregen, maar een aanduiding als agrarisch gebied “zonder meer”.

Wij pleitten er voor om alle landbouwgronden in en om de Heidse Peel en tussen de provinciegrens en de weg Meerselse Peel een AIn-bestemming (agrarisch gebied met landschappelijke- en natuurwaarden) te geven.

Veel natuurwaarden zijn niet goed opgenomen. Zo is de Heidse Peel een actueel Dassenleefgebied en worden belangrijke broed- en fourageergebieden voor Grutto's en Wulpen genegeerd. Belachelijk is dat de oude vliegbasis als weidevogelgebied volgens de gemeente “niet meer actueel” zou zijn. Volgens plaatselijke vogeltellers behoren de terreinen van de vliegbasis juist nog steeds tot de vogelkundig rijkste terreinen van de provincie, met flinke aantallen Grutto's, Wulpen, Kwartels en Veldleeuwerikken. We verzochten de terreinen van de vliegbasis een medebestemming te geven gericht op behoud en ontwikkeling van natuurwaarden. We verzochten ook om nieuwe bebouwing op de waardevolle landingsbaancomplexen te verbieden.

Verbazingwekkend was dat B&W besloten het autorace-circuit nabij de vliegbasis ondanks de illegale status toch op te nemen in de herziening van het bestemmingsplan. Toch werd eerder met de provincie en met de inspectie VROM afgesproken dat nu juist niet te doen, handhavend op te treden en alleen een overgangperiode toe te staan. Legalisatie lijkt ons vrijwel onmogelijk, zodat we de stap van de gemeente onbegrijpelijk vinden. We vinden dat zo'n circuit niet past in een stille en natuurrijke omgeving zoals die van de vliegbasis. Bovendien is het lawaai te horen tot in de Bult en de Klotterpeel (op ca 5 km!), zo melden ons buurtbewoners.

Naar aanleiding van onze reactie op het voorontwerp gaf de gemeente toe dat de Bult dezelfde hydrologische beschermingszone moet krijgen als de (rest van de) Deurnese Peel. Ze kondigde aan alsnog in het ontwerpbestemmingsplan een beschermingszone met een breedte van 2000 meter op te nemen. Op de betreffende plankaart blijkt de beschermingszone echter vergeten te zijn. We verzochten de gemeente dit te herstellen. Ook beloofde de gemeente het bestemmingsplan aan te passen aan de door de provincie bepaalde 2 km brede hydrologische bufferzone rond de Mariapeel.

Hoe werkt Werkgroep Behoud de Peel?

Werkgroep Behoud de Peel is een onafhankelijke stichting, die zich als doel gesteld heeft: het behoud en herstel van het Peelgebied als een hoogveen(achtig) landschap met de daaraan verbonden historische waarden en natuurkwaliteiten.

Ooit besloeg dit hoogveengebied van de Peel een enorme oppervlakte in het grensgebied van Brabant en Limburg. Ons werkterrein bestaat nu uit de tien gemeenten waarin nog Peelrestanten liggen of die daaraan grenzen:

Asten,
Deurne,
Gemert/Bakel,
Helden,
Heythuysen,
Horst aan de Maas,
Meijel,
Nederweert,
Sevenum en
Venray.

Voor het behoud en herstel van de Peelgebieden in deze gemeenten in de Werkgroep **al 25 jaar strijdvaardig**. In de eerste jaren na de oprichting in 1978 werd alles in het werk gesteld om verdere afgraving en ontginning van de Peel te voorkomen. Pas toen deze gevaren waren afgewend, kon aandacht worden besteed aan beheerswerk in de Peel en aan bestrijding van allerlei bedreigingen van buitenaf, zoals ontwatering en uitstoot van ammoniak.

Nog steeds besteden we veel tijd aan het tegengaan van deze aanslagen en aan het geven allerlei vormen van voorlichting. Maar de meeste energie steken we momenteel in samenwerking met andere belanghebbenden om plannen te maken en uit voeren voor een betere inrichting van de Peelreservaten, zodat ze uiteindelijk minder kwetsbaar worden voor bedreigingen van buitenaf. Een voorbeeld van zo'n plan is dat voor de Verheven Peel.

Teer

De bescherming van het leefmilieu van kwetsbare veenplanten en van tere schepsels als vlinders en libellen leent zich niet zo best voor schreeuwerige radio- en TV-campagnes, waarin de zorg voor het milieu al te vaak wordt versimpeld tot een strijd tegen zwerfvuil en losliggende stoeptegels.

Bescherming van het Peelgebied en van de planten en dieren die daar leven is helaas niet zo simpel. Daarvoor moeten velerlei ingewikkelde maatregelen worden getroffen om de waterhuishouding en de waterkwaliteit van het gebied te verbeteren en er moeten allerlei zorgvuldige beheersmaatregelen worden uitgevoerd, zowel in de reservaten als daarbuiten. Om dit alles te realiseren moet voortdurend worden overlegd met allerlei belanghebbenden, maar er moeten ook juridische acties worden gevoerd, voorlichting moet worden verstrekt en in het veld moeten daadwerkelijk de handen uit de mouwen.

Al 25 jaar houdt Werkgroep Behoud de Peel zich hier mee bezig, met duidelijk zichtbaar succes, maar ze heeft zich helaas nog steeds niet overbodig gemaakt. Zoals in dit jaarverslag is te lezen, moet er nog veel gebeuren, zowel in het veld als aan de vergadertafel.

Een vrijwilligersorganisatie kan dat alleen als ze zich gesteund weet door talrijke supporters.

Laat uw steun blijken door een bedrag over te maken op giro 5356520 t.n.v. WBdP te Meijel.
Hartelijk dank!

Werkgroep Behoud de Peel
Postbus 139
5750 AC DEURNE
0493-354411 wbdp@hetnet.nl